ØKOKRIM

NASJONAL VEILEDER FOR

INFORMASJONSDELING

MELLOM KONTROLLETATENE, POLITIET OG PRIVATE FOR Å BEKJEMPE KRIMINALITET

NASJONAL VEILEDER FOR

INFORMASJONSDELING

MELLOM KONTROLLETATENE, POLITIET OG PRIVATE FOR Å BEKJEMPE KRIMINALITET

ØKOKRIMS SKRIFTSERIE NR. 21

Utgitt 2015

Del 1 7
1 Om veilederen 7
2 Hvorfor delling av informasjon er viktig 8
3 Deling av informasjon og taushetsplikt 9
3.1 Hva vil det si å dele informasjon? 9
3.2 Etatenes informasjon- offentlighet og taushetsplikt 9
3.3 Etatenes informasjon- unntak fra taushetsplikten 10
3.4 Informasjonsadgang og informasjonsplikt 11
4 Deling av informasjoni tverrfaglige enheter for kriminalbekjempelse 13
4.1 Tverrfaglige enheter og informasjonsdelilng 13
4.1.1 Særskilte spørsmål ved tverretatlig samarbeid 13
4.2 Praktisk eksempel på om det er adgang til deling av informasjon-flytsjema 14
5 Betydningen av skillet mellom etteretning og etterforskking 16

Del 2 18
Oversikt over regelverket og de ulike etatene 18
6.1 SKATTEETATEN 16
6.1.1 Innledning; hvilke opplysninger har Skatteetaten mv. 18
6.1.2 Hva omfattes av Skatteetatens taushetsplikt 16
6.1.3 Unntak fra taushetsplikt overfor andre kontrolletater 19
6.1.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 20
6.1.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private 24
6.1.6 Formkrav 24
6.2 KEMNEREN 25
6.3 TOLLVESENET 27
6.3.1 Hvilke opplysninger har Tollvesenet mv 27
6.3.2 Hva omfattes av tollvesenets taushetsplikt 27
6.3.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrolletatene 28
6.3.4 Andre offentlige myndigheters opplysningsplikt ovenfor tollvesenet 29
6.3.5 Unntak fra taushetsplikten overfor politiet 29
6.3.6 Unntak fra taushetsplikten overfor private 29
6.3.7 Formkrav 29
6.4 ARBEIDSTILSYNET 30
6.4.1 Innledning; hvilke opplysninger har Arbeidstilsynet mv 30
6.4.2 Hva omfattes av Arbeidstilsynets taushetsplikt 30
6.4.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene 31
6.4.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 32
6.4.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private 33
6.4.6 Formkrav 33
6.5 ARBEIDS- OG VELFERDSETATEN (NAV) 35
6.5.1 Innledning; hvilke opplysninger har NAV mv 35
6.5.2 Hva omfattes av NAVs taushetsplikt 35
6.5.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrollorganer 35
6.5.4 Unntak fra taushetsplikten overfor politiet 37
6.5.5 Unntak fra taushetsplikten overfor private 39
6.5.6 Formkrav 39

6.6 FINANSTILSYNET 40
6.6.1 Innledning; hvilke opplysninger har Finanstilsynet 40
6.6.2 Hva er omfattet av Finanstilsynets taushetsplikt 40
6.6.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene 41
6.6.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 41
6.6.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private 43
6.6.6 Formkrav 43
6.7 FISKERIDIREKTORATET 43
6.7.1 Innledning; hvilke opplysninger har Fiskeridirektoratet 43
6.7.2 Hva er omfattet av Fiskeridirektoratets taushetsplikt 43
6.7.3 Unntak fra taushetsplikt overfor andre kontrolletater 43
6.7.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 44
6.7.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private 44
6.7.6 Formkrav 44
6.8 STATENS INNKREVINGSSENTRAL 46
3.8.1 Innledning; hvilke opplysninger har Statens innkrevingssentral 46
3.8.2 Hva er omfattet av Statens innkrevingssentrals taushetsplikt 46
3.8.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene 46
3.8.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 47
3.8.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private 47
3.8.6 Formkrav 47
6.9 POLITIET 48
6.9.1 Innledning; hvilke opplysninger har politiet 48
6.9.2 Hva omfattes av politiets taushetsplikt 48
6.9.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrolletatene 49
6.9.4 Unntak fra taushetsplikten overfor private 51
6.9.5 Formkrav 52

7 Oversikt over regelverket for finansforetak 54
7.1 Hvike opplysninger har finansnæringen? 54
7.2 Hva er omfattet av finansnæringens taushetsplikt? 54
7.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletater 54
7.3.1 Skatteetaten 54
7.3.2 Tollvesenet 55
7.3.3 Konkurransetilsynet 55
7.3.4 Finanstilsynet 55
7.3.5 NAV 55
7.3.6 Datatilsynet 55
7.3.7 Utenriksdepartementet 55
7.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet 56
7.5 Unntak fra taushetsplikt overfor andre finansforetak 56
7.6 formkrav 56

Del 1

1. Om veilederen

Ett av tiltakene i regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet (13. januar 2015), er å styrke informasjonsdelingen mellom kontrolletatene og politiet. Det heter i strategien at informasjonsdeling er en av de viktigste premissene for å få til et effektivt tverretatlig samarbeid mellom kontrolletatene og politiet, og at regjeringen vil legge til rette for en styrket informasjonsdeling i arbeidet med å forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet.

Politidirektoratet har fått i oppdrag, i samarbeid med kontrolletatene, å opprette en tverretatlig arbeidsgruppe som skal utarbeide en nasjonal veileder for informasjonsdeling mellom kontrolletatene, og mellom kontrolletatene og politiet. I Politidirektoratets oppdrag til ØKOKRIM, som har ledet arbeidsgruppen, er også informasjonsdeling med private omfattet.

Denne veilederen er ment som et praktisk hjelpemiddel for den enkelte saksbehandler som daglig står overfor spørsmål om taushetsplikt og deling av informasjon. Det kan både gjelde spørsmål om hva man selv har lov til å dele, men også om hva man kan forvente å få fra andre etater.

Veilederen er delt i to deler:

- del I omhandler spørsmål om informasjonsdeling mellom kontrolletatene, politiet og private i kriminalitetsbekjempelse
- del II inneholder en etatsvis gjennomgang av de sentrale bestemmelsene, samt typeeksempler som beskriver situasjoner for informasjonsdeling

Veilederen gir oversikt over

- hvilken informasjon de ulike etatene typisk kan innhente/besitter
- regelverket om taushetsplikt som gjelder for de ulike etatene
- eksempler på situasjoner der deling av informasjon kan være aktuelt

Veilederen gir ikke en uttømmende oversikt over alle situasjoner der spørsmålet om deling av informasjon kan oppstå. Tanken er at man gjennom en oversikt over regelverket, belyst med konkrete eksempler, kan trekke paralleller til den problemstillingen man selv har og få beskrevet hvilke vurderinger man må foreta før man vet om informasjon kan deles. Det er viktig å huske på at dette dokumentet ikke er mer enn en veileder; det er regelverket og de vurderinger man selv gjør i forhold til dette, som er avgjørende for om informasjon kan deles.

I mandatet brukes betegnelsen kontrolletater om de etatene som, i tillegg til politiet, skal omhandles i veilederen. Det finnes ingen rettslig definisjon på hva som menes med en kontrolletat. Ut fra en rent språklig forståelse er det naturlig å legge til grunn at offentlige etater som bedriver kontroll med etterlevelse av et regelverk, omfattes av begrepet. Ettersom mandatet positivt angir at også etater som ikke ellers anses som rene kontrolletater, eksempelvis Arbeidstilsynet og NAV (Arbeids- og velferdsetaten) skal omfattes, legges det til grunn at begrepet kontrolletat i denne veilederen skal forstås vidt. I NAV er det NAV Kontroll som er dedikert oppgaven med å forebygge, avdekke og anmelde trygdesvindel. Den virksomheten som NAV Kontroll utfører i NAV omfattes av begrepet kontrolletat i denne veilederens forstand. Ut fra en definisjon er det også uten videre klart at tilsyn, ut fra sitt formål, normalt vil omfattes.[1]

Det er for omfattende å ta med alle private aktører i veilederen. Det fokuseres derfor primært på finansnæringen. Med finansnæringen menes i det følgende banker (sparebanker og forretningsbanker), forsikringsforetak (livsforsikringsselskap, skadeforsikringsselskap), kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak og holdingforetak i finanskonsern, e-pengeforetak og betalingsforetak jfr lov om finansforetak § 1-3.

[1] Betegnelsen tilsyn – og kontrolletater, ville således vært mer dekkende, men brukes i det følgende ikke.

2. Deling av informasjon er viktig

Å effektivisere kriminalitetsbekjempelsen gjennom samarbeid mellom kontrolletatene og politiet, har lenge vært fremhevet som ønskelig fra sentrale myndigheter. Dette har særskilt kommet til uttrykk i Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet[2] og i Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet . Men deling av informasjon er i høyeste grad aktuelt også utover disse kriminalitetsområdene. Veilederen tar sikte på å være et hjelpemiddel for deling av informasjon innenfor all kriminalitetsbekjempelse.

Når ønsket om samarbeid er særskilt fremhevet for økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet er dette begrunnet med at det for denne typen kriminalitet ofte vil være nødvendig med et samarbeid mellom politi og kontrolletater for å komme til bunns i sakene. Kriminaliteten er stadig mer sammensatt og det kreves en tverretatlig tilnærming for å kunne bekjempe den. Tverretatlig samarbeid fordrer ogdt samarbeid og at vi kan dele informasjon. Dette sikrer også en best mulig utnyttelse av ressursene.

[2] Begrepet "økonomisk kriminalitet" er ikke lovbestemt definert, men er i ØKOKRIMs trusselvurdering 2015-2016, definert som økonomisk kriminalitet er profittmotiverte, lovstridige handlinger som ofte begås i tilknytning til en økonomisk virksomhet som er – eller gir seg ut for å være – lovlig. Selv om noen typer økonomisk kriminalitet, som bedrageri, retter seg mot enkeltindivider, kjennetegnes denne kriminaliteten ved at den i større grad rammer økonomiske eller ideelle samfunnsinteresser og store organisasjoner som finansinstitusjoner eller industriselskaper.

[3] "Arbeidsmarkedskriminalitet" er i rapporten "Arbeidsmarkedskriminalitet i Norge – Situasjonsbeskrivelse 2014" definert på følgende måte: "Arbeidsmarkedskriminalitet er brudd på norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygde-, skatte og avgiftskriminalitet eller organisert kriminalitet som minimaliserer produksjonskostnadene for varer og tjenester i Norge, og derved undergraver norske samfunnsstrukturer og virker konkurransevridende."

3. Deling av informasjon og taushetsplikt

3.1 Hva vil det si å dele informasjon?

Deling av informasjon kan skje på ulike måter; muntlig og skriftlig, gjennom innsyn i registerinformasjon eller ved utlevering av informasjon fra saker. I denne veilederen forstås begrepet informasjonsdeling vidt og teknologinøytralt. Rettslig sett vil informasjon bli ansett som delt også hvis opplysninger legges inn på en slik måte at andre av eget tiltak enkelt kan få tilgang til dem, f.eks. på en felles PC.

En forutsetning for at vi skal kunne dele informasjon er at rettsreglene gir adgang til det. Noe av informasjonen kan være omfattet av taushetsplikt. Da må vi ha et unntak fra taushetsplikten for å kunne dele denne informasjonen.

Taushetsplikt innebærer en plikt til å hindre at andre får innsyn i enkelte opplysninger. Måten man behandler informasjon på må være egnet til å ivareta dette kravet. Dette kan betegnes som et aktsomhetskrav eller som et krav om informasjonssikkerhet. Også når informasjonen kan deles må man påse at informasjon deles på en måte som ivaretar dette aktsomhetskravet.

Når informasjon er delt, har man som utgangspunkt ikke lenger kontroll over de opplysningene som er delt. Opplysningene kan da deles videre av mottaker dersom det er anledning til det etter mottakerorganets taushetspliktregler. Mottaker av opplysningene må uansett foreta en selvstendig vurdering av sitt regelverk før videre deling kan skje.

Ulike formkrav i de enkelte etatenes regler, vil i stor grad også legge føringer for hvordan informasjon kan deles. Dette kommer vi nærmere inn på under redegjørelsen for hver etats regler i del II. Generelt kan det sies at det ofte kreves skriftlighet og notoritet4 ved deling av informasjon.

3.2 Etatenes informasjon- offentlighet og taushetsplikt

Hovedregelen er at kontrolletatenes saksdokumenter er offentlige, jf. offentlighetsloven § 3. Offentlighetloven gjør en rekke unntak fra denne hovedregelen. Ett av disse er at dersom et dokument inneholder opplysninger som etter lov er underlagt taushetsplikt, er denne delen av dokumentet ikke offentlig.

Kontrolletatene har med andre ord ikke lov til å levere ut slike opplysninger. Utlevering av opplysninger som er underlagt taushetsplikt krever unntak i lov fra taushetsplikten, jf. kap. 3.3. For politiets straffesaksbehandling gjelder det særskilte regler.

Både kontrolletatene og politiet behandler en stor mengde informasjon til bruk for å løse sine oppgaver. Dels er disse opplysningene gitt av eget tiltak i forbindelse med søknader og lignende og dels er det opplysninger som er gitt som følge av lovhjemlet rett til å innhente opplysninger i forbindelse med f.eks. kontrolloppgaver og lignende. Mye av informasjonen er mottatt fra private og omfatter opplysninger om personlige forhold og om forretnings- og driftshemmeligheter. Det finnes ingen felles regel for politiet og kontrolletatene for hva som er taushetsbelagt informasjon. Det er likevel mulig å trekke ut visse fellesnevnere basert på de respektive etaters regelverk.

[4] Notoritet betyr at en handling er etterviselig og kontrollerbar· Det betyr at man skal kunne finne ut når disposisjonen er foretatt· hva den gikk ut på og hvem som foretok den·

Figuren illustrerer hvordan de forskjellige typer informasjon som etatene har, kan inndeles i kategorier

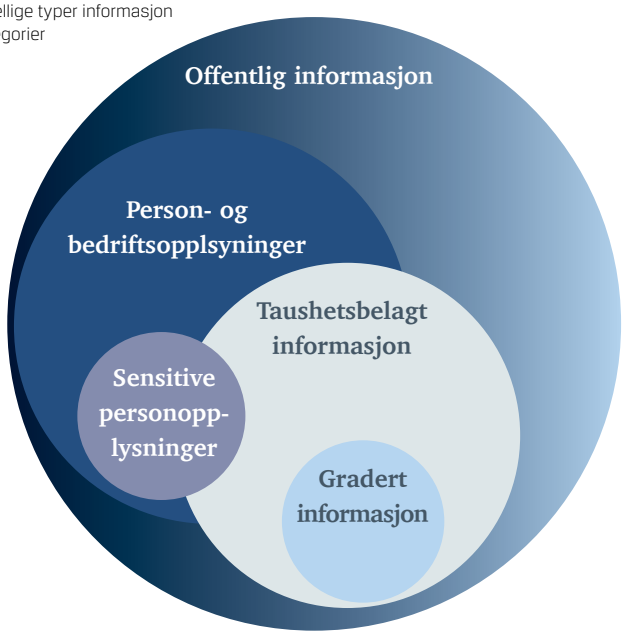

Noe forenklet er det opplysninger om personlige forhold og bedriftshemmeligheter som er belagt med taushetsplikt. I tillegg vil etatene i varierende grad ha taushetsplikt om opplysninger som det av taktiske (kontrollmessige eller etteforskningsmessige) grunner er viktig å hindre spredning av.[5]

Det er hovedsakelig to typer informasjon som er omfattet:

- Noens personlige forhold, herunder bl. a. adresse, personnummer, fødested, sivilstand, statsborgerskap, økonomi, fysiske og psykiske problemer, sykdom, trygd, sosialhjelp etc.
- Næringsopplysninger som det er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde.
- Opplysninger som det av kontrollmessige eller etterforskningsmessige grunner er nødvendig å behandle fortrolig.

Den detaljerte gjennomgangen av hvordan dette er regulert i de respektive etaters regelverk finnes i del II.

I tillegg kan noe av informasjonen være av en slik karakter at den må klassifiseres som sensitive personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8. Dette vil særlig være personopplysninger om nasjonal eller etnisk bakgrunn, politisk eller religiøs overbevisning, helsemessige forhold, seksuelle forhold eller lignende. Noe kan også være informasjon som dekkes av bestemmelsene i sikkerhetsloven og som dermed er gradert. Disse to kategoriene av informasjon behandles ikke nærmere i veilederen.

Sammenfattet kan vi si at det er informasjonens art som avgjør om den er omfattet av taushetsplikt.

Taushetspliktbestemmelsene skal beskytte interessene til de som er nødt til å gi fra seg slike opplysninger. Det vil også være i mottagerorganets egeninteresse å ha slike regler.

[5] Se f.eks. politiregisterloven § 23 annet ledd.

3.3 Etatenes informasjon- unntak fra taushetsplikten

Mange av de opplysningene vi kan ønske å dele i et tverretatlig samarbeid vil være taushetsbelagte. Vi trenger da et unntak fra taushetsplikten for å dele.

Mye av det som behandles i veilederens del II vil være det som omfattes av figurens innerste sirkel. Unntakene fra taushetsplikt er å finne i kontrollorganenes særlover, forvaltningsloven og for politiet i politiregisterlovgivningen.

Sammenfattet kan vi si at vurderingstemaet for unntak fra taushetsplikten er formålet med bruken og ikke opplysningens art.

Dette kan illustreres med følgende eksempel:

➢ I et tverretatlig samarbeid ønsker politiet, Arbeidstilsynet og NAV å få tilgang til Skatteetatens ligningsinformasjon om navngitte individer for å kartlegge trender og modus for straffbare forhold i byggebransjen. Kan denne type informasjon stilles til disposisjon fra Skatteetaten?

Nei. Dette vil i de fleste tilfeller ligge utenfor hva det er hjemmel for å utlevere. Skatteetatens (og de fleste andre kontrollorgans) unntak fra taushetsplikten, fordrer at formålet med bruken er til straffesak eller til bruk i mottakerorganets arbeid på eget forvaltningsområde. Utlevering av navngitt informasjon utelukkende for å

kartlegge trender og modus kan vanskelig sies å falle inn under disse formuleringene.

➢ I et tverretatlig samarbeid vedørende samlet innsats mot et foretak som man mistenker bedriver menneskehandel ønsker man å benytte NAV sin informasjon om stønader til ansatte i foretaket. Kan denne type informasjon utleveres fra NAV til dette formålet?

Nei, dette ligger utenfor hva det er hjemmel for å utlevere fra NAV. Unntak fra taushetsplikten fordrer at utleveringen av opplysningene til det enkelte forvaltningsorgan er nødvendig for å fremme NAV sine oppgaver.

Selv om informasjonen som ønskes delt ikke omfattes av taushetsplikten eller delingen i det aktuelle tilfelle faller inn under et av unntakene fra taushetsplikten, er ikke delingsadgangen ubegrenset. Det å dele informasjon vil nær sagt alltid være en behandling av personopplysninger i personopplysningsloven og politiregisterlovens forstand.

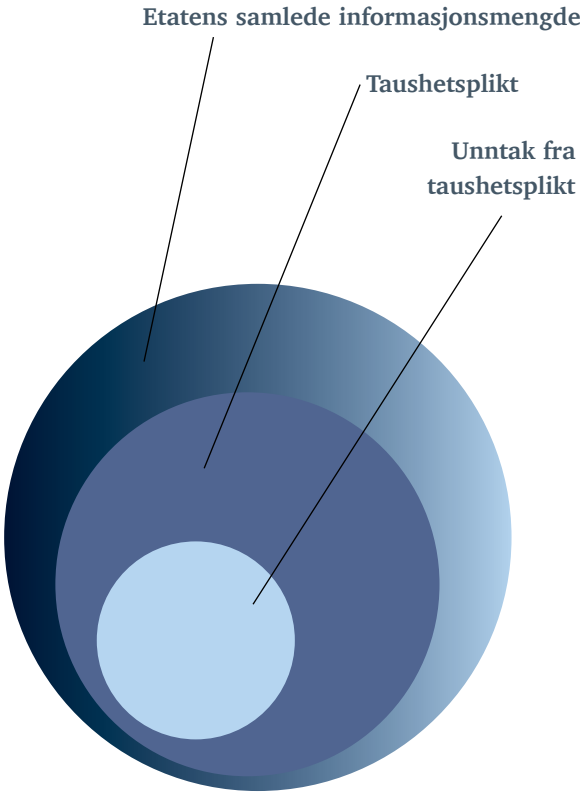

Figuren viser taushetspliktens plassering i forhold til etatens samlede informasjonsmengde.

Det er et grunnkrav for all behandling av personopplysninger at det er nødvendig for å ivareta de formål som virksomheten skal fremme.[6] Dette innebærer også at selv om delingen skjer for et lovlig formål, skal delingen ikke være mer omfattende (omfatte flere opplysninger) enn det som er nødvendig for formålet.

Dersom opplysningene gis i anonymisert form, kan de i utgangspunktet deles.[7] Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at anonymisering er mer enn at navn, adresse og andre identitetsopplysninger fjernes. Skal informasjonen anses som anonym, må den heller ikke inneholde tolkingsdata som gjør at mottakeren lett kan finne ut hvem informasjonen gjelder.

Informasjonen kan også unntas fra taushetsplikten når den:

- gis i statistisk form
- gis ved at individualiserende kjennetegn er utelatt
- er alminnelig kjent eller tilgjengelig.

3.4 Informasjonsadgang og informasjonsplikt

Det er viktig å merke seg at unntak fra taushetsplikten ikke er det samme som informasjonsplikt. At vilkårene i en unntaksbestemmelse er oppfylt, betyr bare at vi kan levere ut informasjonen. Hvorvidt man må gjøre det, er noe annet.

I enkelte tilfeller har man likevel en plikt til å utlevere informasjon. Da fremgår det i tilfelle av regelverket at man har en informasjonsplikt. Denne plikten kan igjen nyanseres mellom tilfeller der man uoppfordret plikter å gi informasjon og der informasjonsplikten først aktualiseres av en oppfordring.

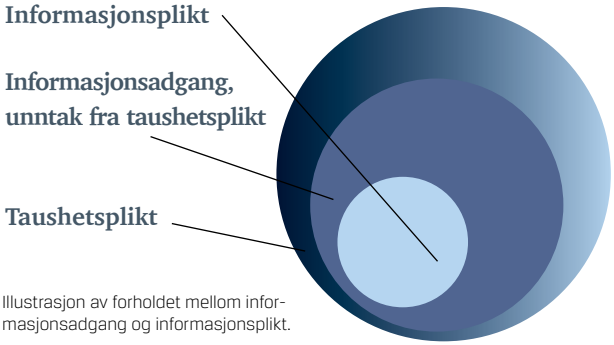

Illustrasjon av forholdet mellom informasjonsadgang og informasjonsplikt.

[6] Se personopplysningsloven §11 og politiregisterloven §4
[7] Se f.ek. politiregistreringsloven §24 og forvaltningsloven § 13 a nr 2.

Foto: Freeimages.com

4. Deling av informasjon i tverretatlige enheter for kriminalitetsbekjempelse

4.1 Tverretatlige enheter og informasjonsdeling

Samarbeid mellom kontrolletatene og mellom kontrolletatene og politiet, mellom politiet og private samt mellom kontrolletatene og private for å bekjempe kriminalitet, forutsetter at det er mulig å dele informasjon. Hver etat har egne regler for taushetsplikt og unntak fra denne. Taushetspliktreglene kan derfor umiddelbart virke uoversiktlige og vanskelige å orientere seg i. Den gjennomgangen av rettsreglene som er gitt i veilederens del II viser at adgangen til å dele informasjon er videst når formålet er bekjempelse av kriminalitet innenfor kontrolletatenes eget arbeidsområde.

Når man står overfor et spørsmål om å dele taushetsbelagt informasjon, er det viktig å vite hva som er formålet med informasjonsdelingen. Er formålet å løse en konkret straffesak, er det vid adgang til deling av informasjon mellom politiet og kontrolletatene. Er formålet et annet, f.eks. samarbeid om å lage en felles vurdering av kriminalitetsbildet på et gitt område, snevres mulighetene inn. Behovet for å utlevere personlige opplysninger vil her neppe kunne sies å være like stort. I slike tilfeller kan det vurderes om det er tilstrekkelig å dele informasjon ved at individualiserende kjennetegn er utelatt.

Viktige element ved et tverretatlig samarbeid vil være:

- kjennskap til eget regelverk
- forståelse for hva det er nødvendig og tilstrekkelig å dele for å kunne samarbeide

Det finnes ingen særskilte/egne hjemler som regulerer kontrolletatenes taushetsplikt i forbindelse med tverretatlig samarbeid. Taushetspliktsbestemmelsene som gjelder for de respektive etatene, så som i ligningsloven og merverdiavgiftsloven, gjelder også i forbindelse med tverretatlig samarbeid, uavhengig av hvor tett dette samarbeidet er. Forannevnte innebærer at mulighetene og begrensningene til å dele informasjon avhenger av hvilke etater som deltar i samarbeidet, samt hvilket formål informasjonen skal brukes til.

Ovennevnte kan beskrives ved følgende eksempel:

➢ Det er opprettet en tverretatlig gruppe i Stavanger som arbeider i et felles lokale. Gruppen som har deltakere fra Skatteetaten, NAV og Arbeidstilsynet, samarbeider med å undersøke et sakskompleks bestående av flere virksomheter og personer. Skatteetaten innhenter, som et ledd i undersøkelsen av skatte- og avgiftsmessige forhold, bankutskrifter fra konti tilhørende de nevnte virksomhetene og personer. Kan skatteetaten dele disse bankutskriftene med alle i gruppen?

Nei. Skatteetaten kan ikke automatisk dele disse bankopplysningene. Formålet med de enkelte etaters ønske om opplysningene må vurderes. Hvis ikke opplysningene i bankutskriftene skal og kan brukes i arbeid med avgifter, trygder, tilskudd osv., samt at de bidrar til å håndheve lovgivning om arbeidsmiljø, kan ikke bankutskriftene deles med hele gruppen.

4.1.1 Særskilte spørsmål ved tverretatlig samarbeid

Ved felles tilsyn/kontroller kan det oppstå usikkerhet med hensyn til hvilken etat som har innhentet informasjonen – og således hvilket regelverk som avgjør hva som kan deles. Dersom flere etater samtidig har hjemmel for informasjonsinnhentingen, vil dette ikke

være et spørsmål om deling; alle må her anses å ha fått informasjonen på selvstendig grunnlag. Der bare enkelte av de samarbeidene etatene har hjemmel for innhenting, blir dette annerledes. Den etaten som hadde hjemmel for innhenting må i tilfelle også ha hjemmel for å dele informasjonen med de øvrige deltakerne i samarbeidet.

Det er i denne sammenheng også viktig å huske på at dersom etaten ikke har til hensikt å benytte informasjonen i egen sak, vil det heller ikke foreligge hjemmel til å innhente informasjon. Eksempelvis er det en forutsetning for bokettersyn at dette må være nødvendig av hensyn til likning eller avgiftsbehandling. Man kan ikke låne ut hjemler for informasjonsinnhenting til andre som ikke selv har grunnlag for å skaffe informasjonen, hvis man ikke selv har behov for opplysningen.

Videre har det vært ansett som en utfordring hvordan man skal behandle informasjonen som er samlet inn og som man ønsker å dele. Med den teknologinøytrale forståelsen av begrepet informasjonsdeling som er lagt til grunn i veilederen, kan deling i prinsippet også skje ved at informasjon gjøres tilgjengelig på et fellesområde på en PC. En forutsetning for en slik måte å dele informasjon på er at man har rettslig grunnlag til å dele med alle som har tilgang til de aktuelle filene. Man må her huske på at en slik behandling av innsamlet informasjon kan være problematisk både i forhold til politiregisterloven og personopplysningsloven.[8] En felles elektronisk behandling av innsamlet informasjon bør derfor avklares med Datatilsynet,[9] og det må avklares om det er politiregisterloven eller personopplysningsloven som skal følges.

Det er også viktig å huske på av enkelte av regelverkene om taushetsplikt oppstiller formkrav ved informasjonsdeling. Selv om ikke dette gjelder for alle, kan det være nyttig at samarbeidsenhetene har felles rutiner for dette, eksempelvis ved at de vurderinger som er gjort vedrørende taushetsplikt og informasjonsdeling nedtegnes.

4.2 Praktisk eksempel på vurdering av om det er adgang til deling av informasjon-flytskjema

Flytskjemaet til høyre illustrerer hvilke vurderinger man må gjennom ved spørsmål om informasjon kan deles. Har man vært gjennom disse vurderingene, er mye gjort.

[8] Det faller utenfor gruppens mandat å gå inn på de utfordringer som er knyttet til videre behandling av delt informasjon. Dette vil likevel i noen grad bli problematisert i den rapporten arbeidsgruppen senere skal utarbeide.

[9] «Datatilsynet fremhever at en storstilt samling av personopplysninger ett sted forutsetter god styring og kontroll internt. Datatilsynet peker også på at det ikke er tilstrekkelig at lov og forskrifter gir overordnede krav. Det må i tillegg etableres systemer som faktisk kan støtte opp om de krav som følger av gjeldende rett, herunder taushetsplikten. Det er viktig at systemene sikrer at tilgangsstyringen er sammenfallende med de ulike etaters legitime behov, herunder at det kun gis tilgang på nødvendige og relevante opplysninger» (høringssvar av 14. mai 2013 i tilknytning til forslag til endring i lov og forskrift som følge av a-opplysningsloven).

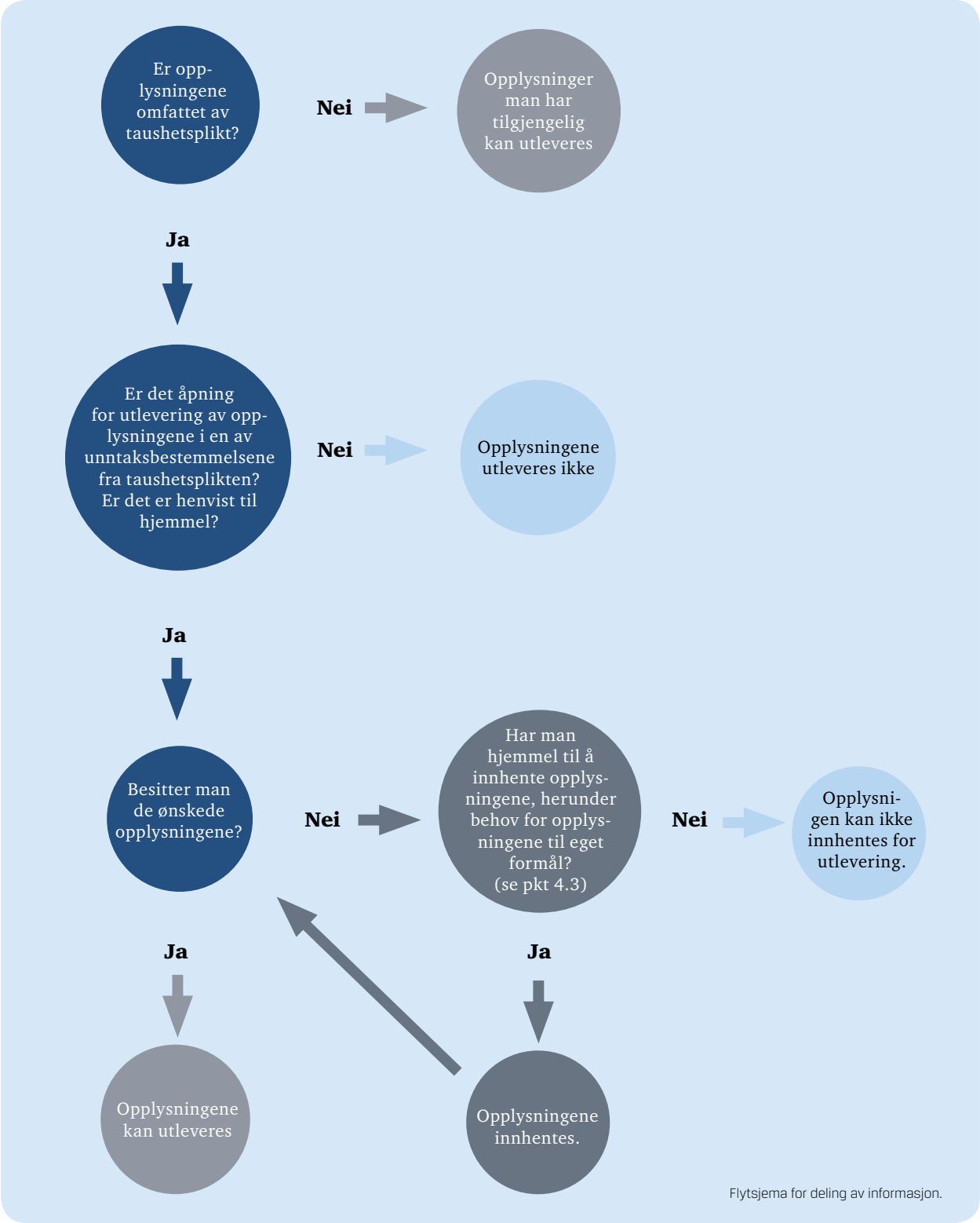

Flytsjema for deling av informasjon.

5. Betydningen av skillet mellom etterretning og etterforsking

I politiets informasjonshåndtering går det et viktig skille mellom etterretning og etterforsking. Skillet har betydning for hvilke regler som regulerer politiets informasjonsinnhenting og også for adgangen til å dele informasjon.

Etterretning er i Politiets etterretningsdoktrine definert slik:

«Etterretning er en styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger.»

Etterforsking er et rettslig begrep, jf. Riksadvokatens rundskriv 3/1999 som defineres som...

...de undersøkelser politiet og påtalemyndighet foretar for å avdekke om et straffbart forhold er begått og avklare de omstendigheter som er nødvendige for å kunne treffe en påtaleavgjørelse og behandle saken i retten.

Forenklet snakker man om etterforsking når man har å gjøre med en formålsstyrt virksomhet utledet av mistanke om et konkretiserbart straffbart forhold. Etterretning er informasjonsinnhenting og analyse for å danne seg en oppfatning av trusselbildet, eller for å forebygge eller avverge mulige fremtidige straffbare forhold. Målrettet informasjonsinnhenting om bestemte typer kriminell virksomhet i avgrensede kriminelle miljøer, betegnes ofte som taktisk etterretning. Utfra de angitte definisjonene vil denne virksomheten, uavhengig av betegnelsen, reelt sett ofte være å anse som etterforsking.

Tilsvarende kan man i kontrolletatene, igjen forenklet, snakke om et skille mellom kartlegging og kontroll.

Ved samarbeid med politiet er det viktig å være klar over skillet mellom etterforsking og etterretning fordi politiets informasjonsinnhenting under etterforsking er regulert av straffeprosessloven og påtaleinstruksen. Dette utløser rettigheter for den eller de mistanken retter seg mot (krav om innsynsrett, underretning om påtaleavgjørelser osv.). Innhenting av informasjon i etterretningsfasen er ikke regulert på tilsvarende måte.

Når politiet *deler informasjon* har det som utgangspunkt ikke avgjørende betydning hvordan informasjonen er innhentet. I politiets regler om deling av taushetsbelagt informasjon er det sentrale temaet hva som er formålet med informasjonsdelingen. Det er videre hjemler for deling når dette skjer som ledd i etterforsking av en konkret straffesak enn ellers.

For kontrolletatene går det på tilsvarende måte et sentralt skille ved hvorvidt formålet med deling av informasjon er å fremme oppgaver som hører under kontrolletatens eget ansvarsområde eller ikke.

Del 2

6. Oversikt over regelverket i de ulike etatene

6.1 Skatteetaten

6.1.1 Innledning; hvilke opplysninger har Skatteetaten mv.

Skatteetaten har ulike hjemler for innhenting av opplysninger. Hjemlene varierer utfra hvilket stadium man er på i forvaltningssaken og formålet med informasjonen. Ved innhenting av opplysninger til bruk ved utarbeidelse av forhåndsutfylte selvangivelser, samt for kontrollformål, er hjemlene vide.

Nedenfor følger en ikke uttømmende oversikt over opplysninger som Skatteetaten har tilgang til, eller har hjemmel til å innhente:

- En persons fulle navn, fødested, fødselsdato og personnummer, adresse og eventuell dødsdato (tilgang til Det sentrale folkeregister)
- Lønnsinnberetninger
- Formuesobjekter
- Eiendommer
- Kjøretøy
- Selvangivelser
- Merverdiavgiftsoppgaver
- Aksjer
- Bankopplysninger pr. 31.12; herunder saldo, renter, oversikt over en person/virksomhets eierskap og disposisjon av bankkonti pr. 31.12

I tillegg til det ovennevnte har Skatteetaten Datavarehuset (DVH). Her kan Skatteetaten med de begrensninger som følger av etatens regelverk som gjelder for de forskjellige forvaltningsområder, sammenstille opplysninger som Skatteetaten har tilgang til.

Skatteetaten kan ved kontroll[10] også innhente følgende opplysninger:

- Opplysninger fra banker om lån, formue, bevegelser mv.
- Opplysninger fra kunder, leverandører mv.; herunder oversikt over kjøp/salg, betaling, kontrakter mv.
- Opplysninger fra skattyter selv. Skattyter har opplysningsplikt om alle relevante skatte- og avgiftsmessige forhold. Mottak av opplysninger avhenger av hvilke spørsmål som blir stilt og om skattyter selv har eller har mulighet til å få, tilgang til informasjonen

6.1.2 Hva omfattes av Skatteetatens taushetsplikt

Hovedregelen om taushetsplikt for Skatteetaten følger av ligningsloven[11] § 3-13 nr. 1 og merverdiavgiftsloven § 13-2 første ledd der det heter:

«Enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til avgifts-/ ligningsforvaltningen, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det han i sitt arbeid har fått vite om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold...»

Reglene er formulert slik at de fleste opplysningene som Skatteetaten behandler, som utgangspunkt er taushetsbelagt. Unntak gjelder opplysninger om en person er død og om en navngitt virksomhet er registrert i mva-registeret. (Men Skatteetaten kan ikke utlevere en liste over alle som er registrert/deler av registeret). Etatens

[10] Kontroll henspeiler til undersøkelser knyttet til skatte- og avgiftsmessige forhold både forut for og etter levering av pliktige oppgaver. jf. merverdiavgiftsloven kap 16 og ligningsloven kap.6

[11] Pr. i dag er det under utarbeidelse en ny skatteforvaltningslov som bl.a. skal erstatte ligningsloven og merverdiavgiftsloven.

taushetspliktsregler er strenge og innebærer en plikt til å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger om personer og virksomheter.

Taushetsplikten og utlevering av informasjon fra folkeregisteret er særskilt regulert i folkeregisterloven.

6.1.3 Unntak fra taushetsplikt overfor andre kontrolletater

Unntaksbestemmelsene overfor andre kontrolletater er regulert ulikt utfra hvilket formål som ligger til grunn for informasjonsdelingen. Det er dermed ulike bestemmelser som regulerer deling av informasjon med de forskjellige kontrolletatene.

En fellesregel er likevel gitt i ligningsloven § 3-13 nr.2 bokstav d og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav d, der det heter at taushetsplikten ikke er til hinder for at Skatteetaten gir opplysninger til andre offentlige myndigheter når *"... det er nødvendig for å innhente ytterligere opplysninger."*

- **NAV, Toll, Kemner m.fl.**

Av ligningsloven § 3-13 nr.2 bokstav a og i og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav a og i følger at Skatteetaten kan gi informasjon til

"offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med skatt, toll, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler", og

«til namsmyndighetene i saker om utlegg eller arrest»

Det er altså formålet med bruk av informasjonen/opplysningene som bestemmer hvorvidt skatteetaten kan gi informasjonen.

Bestemmelsen kan illustreres ved følgende eksempler:

➢ Under et ettersyn kommer Skatteetaten over informasjon om at skattesubjektet sitter på store verdier. Samtidig har kemneren et krav på skatt. Kan Skatteetaten gi opplysninger om verdiene til kemneren?

Informasjonen kan gis til kemneren som trenger denne i sitt arbeid for å kunne sikre krav på skatt gjennom utlegg eller arrest.

➢ I forbindelse med gjennomføring en fellesaksjon hvor objektet er av interesse for alle deltakende etater, viser det seg at NAVs representant er blitt syk og ikke kan delta på aksjonen som planlagt. Kan Skatteetatens representant da dele innhentet informasjon fra aksjonen med NAV?

Opplysninger som kan ha betydning for NAVs arbeid med trygder mv. kan utleveres til NAV uavhengig av om NAV deltar på kontrollen.

➢ Kan Skatteetaten i samme tilfelle innhente opplysninger på vegne av NAV?

Dette er i utgangspunktet ikke et spørsmål om unntak fra taushetsplikt, men et spørsmål om hjemmel for innhenting av opplysninger. Man kan ikke "låne" andre etaters hjemler for innhenting av informasjon. Hvis det derimot dreier seg om informasjon som Skatteetaten også har behov for, kan Skatteetaten innhente informasjonen og dele den med NAV hvis opplysningene er til bruk i NAVs arbeid med trygder mv.

- **Arbeidstilsynet**

Etter ligningsloven § 3-13 nr.2 bokstav b og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav b er ikke taushetsplikten til hinder for at Skatteetaten gir informasjon til

«offentlig myndighet for bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om arbeidsmiljø, obligatorisk tjenestepensjon, regnskapsplikt og regnskapsførere, revisjonsvesen eller aksjeselskaper,»

Bestemmelsen kan illustreres ved følgende eksempler:

➢ Under en stedlig kontroll får Skatteetaten mistanke om sosial dumping. Kan etaten på eget initiativ gi Arbeidstilsynet denne informasjonen?

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at arbeidsmiljøloven blir fulgt, og informasjon kan deles når formålet er bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om arbeidsmiljø.

➢ På en byggeplass har Arbeidstilsynet til tross for flere tilsyn, ikke registrert kritikkverdige forhold. Skatteetaten gjennomfører deretter på selvstendig grunnlag en uvarslet byggeplasskontroll. Ved etatens ankomst forlater flere arbeidere stedet. En av de flyktende arbeiderene antas å være en gammel kjenning av Skatteetaten, men man rekker ikke å få verifisert hans identitet. Tilbake på kontoret finner kontrolløren ut at den man tror å ha observert har startet en byggevirksomhet, men denne virksomheten er ikke oppført som oppdragstaker på den aktuelle byggeplassen. Kan Skatteetaten informere Arbeidstilsynet om denne personen og hans næringsvirksomhet?

Det er ingen konkrete mistanker om brudd på arbeidsmiljøbestemmelsene på denne byggeplassen. Det er heller ikke verifisert at personen eller virksomheten hans faktisk arbeidet på byggeplassen. Informasjonen kan da vanskelig sies å være til bruk i *håndheving* av arbeidsmiljøloven og vil ikke kunne deles.

6.1.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Skatteetatens muligheter til å dele taushetsbelagt informasjon med politiet varierer utfra om det er tale om en mulig straffesak innenfor eller utenfor lignings- og avgiftsmyndighetens eget forvaltningsområde. Hjemmel for deling av informasjon med politiet er i begge tilfelle ligningslovens § 3-13 nr. 2 bokstav f og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav f.

Etter folkeregisterforskriften § 9-3 nr. 1 femte ledd skal politiet *«få de opplysninger fra registermyndigheten som politiet finner nødvendig»*. Politiet har direkte (online) tilgang til Folkeregisteret.

Ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav d og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav d, der det heter at taushetsplikten ikke er til hinder for at skatteetaten gir opplysninger til andre offentlige myndigheter når *«… det er nødvendig for å innhente ytterligere opplysninger»*, gjelder også her.

➢ Skatteetaten ønsker å få vite om ØKOKRIM har mottatt melding om en mistenkelig transaksjon, jf. hvitvaskingsloven, på et konkret skattesubjekt. Kan opplysninger fra skattesaken utleveres for å innhente denne typen opplysninger?

Skatteetaten kan gi informasjon om skattesubjektet til ØKOKRIM v/EFE[12] da dette er nødvendig for kunne innhente eventuell informasjon derfra.

[12] Enheten for finansiell etterretning

- **Straffesak innenfor lignings- og avgiftsmyndighetenes forvaltningsområde**

Straffesaker om skatte- og avgiftsunndragelse mv. etter ligningsloven, folketrygdloven (f.eks. arbeidsgiveravgift) og merverdiavgiftsloven ligger innenfor Skatteetatens forvaltningsområder. Overtredelser av regnskaps- og bokføringsbestemmelser av betydning for skatte- og avgiftskontroller, ansees også å ligge innenfor Skatteetatens forvaltningsområde.

I slike tilfeller reguleres deling av informasjon med politiet av henholdsvis ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav f første punktum og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav f der det heter at ligningsmyndighetene kan gi politi og påtalemyndighet opplysninger *«til bruk i straffesak»*.

Begrepet *«til bruk i straffesak»* – straffesaksvilkåret – tolkes vidt. Det er lagt til grunn at det er tilstrekkelig at forholdet kan utvikle seg til å bli en straffesak i fremtiden. Bestemmelsen muliggjør utlevering av informasjon til bruk i bl.a. etterforsking, saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring, oppfølging og kontroll, jf. ordlyden i politiregisterloven § 26 første ledd.

Bestemmelsen omfatter både informasjonsdeling av eget tiltak og etter anmodning fra politiet.

Følgende eksempler kan være illustrerende:

➢ Politiet henvender seg til Skatteetaten og ber om å få utlevert selvangivelsen til en navngitt skattyter fem år tilbake i tid. Selvangivelsene skal brukes for å dokumentere manglende innberetning av inntekter i en straffesak om skatt. Kan man utlevere selvangivelsene?

Skatteetaten kan gi informasjon til politiet til bruk i straffesak på eget forvaltningsområde.

➢ Politiet ønsker å styrke innsatsen mot skatte- og avgiftskriminalitet, og ber i den forbindelse om å få en liste over alle personer/næringsdrivende som Skatteetaten har avholdt kontroll hos. Politiet ønsker også at resultatet fra kontrollen skal framgå. Listen skal være et verktøy for å vurdere hvilken bransje og hvilke aktører politiet skal fokusere på. Kan Skatteetaten levere en slik liste til politiet?

Dette vil være å strekke begrepet «til bruk i straffesak»for langt. Politiet har i dette tilfellet ennå ikke valgt ut verken område eller objekt. Hvis politiet har mistanke om en viss type kriminalitet innenfor et mer avgrenset område, f.eks. bilvaskfirmaer på Østlandet, kan det eventuelt konkretiseres hvilke firmaer man vil ha opplysninger om.

➢ Politiet ønsker å styrke innsatsen mot skatte- og avgiftskriminalitet innen byggenæringen i Oslo. Dette gjøres ved å bortvise[13] arbeidere ansatt/engasjert av virksomheter som ikke leverer mva.-oppgaver, fra byggeplassen de arbeider på. Politiet ber i den forbindelse om å få en liste over alle virksomheter som ikke har levert mva-oppgaver de siste to avgiftsterminene. Hvis dette ikke er mulig, ønsker politiet alternativt at skatteetaten skal anmelde alle virksomheter som ikke har levert mva.-oppgave de siste to avgiftsterminene. Kan Skatteetaten levere en slik liste enten direkte eller gjennom en anmeldelse til politiet?

Nei. Selv om håndtering av manglende mva.-oppgaver er innenfor skatteetatens forvaltningsområde, vil dette være å strekke begrepet "til bruk i straffesak" for langt. En slik liste vil være for omfattende til at politiet har ressurser til å foreta seg konkrete skritt mot samtlige på

[13] Etter hjemmel i politiloven

listen, og ønsket/forespørselen bærer preg av «fisketur». Politiet har i dette tilfellet ennå ikke valgt ut verken område, objekt eller kriterier for en nærmere behandling og prioritering av saker.

Videre vises det til ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav g og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav g hvor det fremgår at Skatteetaten kan gi opplysninger *«til Økokrim etter anmodning grunnet i en melding om en mistenkelig transaksjon gitt i medhold av hvitvaskingsloven.»*

Informasjonsdeling på grunnlag av denne bestemmelsen kan bare skje etter anmodning fra politiet.

- **Utenfor lignings- og avgiftsmyndighetenes forvaltningsområde**

Når det gjelder straffbare forhold som ligger utenfor lignings- og avgiftsmyndighetens forvaltningsområde, reguleres adgangen til å dele informasjon med politiet av ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav f andre punktum og merverdiavgiftsloven § 13-2 annet ledd bokstav f der det heter at

«opplysninger (kan) bare gis når det foreligger rimelig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder».

Bestemmelsen omfatter både deling av opplysninger på eget initiativ og etter anmodning fra politiet.

Vurderingen av om det foreligger *«rimelig grunn til mistanke»* skal være saklig begrunnet. De momenter[14] som ligger til grunn for vurderingen er:

- Sannsynlighet15 for at det foreligger et straffbart forhold (troverdige opplysninger om art, omfang tid og sted) sett i forhold til
- proporsjonalitet. Ved et mulig alvorlig straffbart for hold kreves det mindre grad av sannsynlighet enn ved forhold av mer alminnelig karakter.

Ved utlevering av opplysninger etter anmodning, er utgangspunktet at politiet skal opplyse om hvilken straffbar handling mistanken gjelder og angi at det er rimelig grunn til mistanke. Skatteetaten skal verken overprøve rettsanvendelsen eller bevisbedømmelsen, men skal påse at anmodningen inneholder nok informasjon til å kunne vurdere vilkårene for utlevering av ønsket informasjon. Det er tilstrekkelig at politiet har startet etterforsking av en straffbar handling.

Bestemmelsen hjemler også mulighet til å gi informasjon uten forutgående anmodning. Det er da Skatteetatens egne ansatte som må angi grunnlaget for utlevering.

Følgende eksempler til illustrasjon:

➢ Politiet anmoder om å få opplysninger om en konkret skattyter/næringsdrivende, herunder eventuelle bokettersynsrapporter som er utarbeidet. Opplysningene skal brukes i straffesak hvor forholdet har en strafferamme på seks år. Skattyter er allerede under etterforsking hos politiet. I bokettersynsrapporten foreligger taushetsbelagte opplysninger vedrørende ca. 20 andre næringsdrivende som er medtatt for å belyse skattyterens skatte- og avgiftsmessige forhold. Skatteetatens begrunnelse for at opplysningene er tatt inn i rapporten, er at partshensynet og hensynet til kontradiksjon veier tyngre enn taushetsplikten knyttet til de øvrige næringsdrivende. Skattyter X pålegges imidlertid taushetsplikt om disse opplysningene. Kan Skatteetaten utlevere rapporten til politiet – uten å sladde opplysningene om de 20 øvrige næringsdrivende før utlevering av rapporten?

[14] I henhold til Ot.prp. nr. 31 (2007–2008) pkt. 8.3.4.2 fremgår det at vurderingstemaet "rimelig grunn" etter straffeprosessloven § 224 kan være veiledende i denne sammenheng

[15] Hvilken grad av sannsynlighet som kreves, vil variere med hvor alvorlig det aktuelle forholdet er.

Ja, rapporten kan utleveres til politiet. Kravet til rimelig grunn til mistanke er oppfylt når skattyteren allerede er under etterforsking av politiet. Det straffbare forholdet har en strafferamme på over seks måneder. Det er heller ikke nødvendig å sladde opplysningene om de 20 øvrige næringsdrivende. Skatteetaten har allerede vurdert at disse opplysningene er nødvendige for å belyse ligningen og den avgiftsmessige behandlingen av den mistenkte skattyteren. Opplysningene er da en del av de opplysningene som Skatteetaten kan gi til politiet.

➢ Politiet anmoder Skatteetaten om å få opplysninger om en skattyter/ næringsdrivende til bruk i straffesak med strafferamme som overstiger seks måneders fengsel. Skatteetaten besitter imidlertid ikke opplysningene som etterspørres, men har hjemmel til å innhente dem fra den næringsdrivendes regnskapsfører. Politiet har selv mulighet til å innhente opplysningene, men må da skaffe utleveringspålegg fra retten, og dette anses ikke hensiktsmessig på dette tidspunkt av etterforskingen. Skatteetaten har verken gjennomført eller planlagt kontrolltiltak mot den aktuelle skattyteren. Det er heller ingen indikasjoner på skatte- eller avgiftsunndragelser. Kan Skatteetaten innhente og utlevere de ønskede opplysningene?

Nei. Dette er i utgangspunktet ikke et spørsmål om taushetsplikt, men et spørsmål om Skatteetatens hjemmel for innhenting av opplysninger. Etaten kan ikke "låne ut" hjemler for innhenting av informasjon til politiet. Skatteetaten er dessuten av eget tiltak pålagt å varsle politi/påtalemyndighet (informasjonsplikt) ved mistanke om grov kriminalitet utenfor eget forvaltningsområde.

Hvorvidt kriminalitets skal anses «grov» baseres på følgende momenter:

- Beløpets størrelse
- Indikasjoner på organisert kriminalitet
- Gjentakelse
- Handlingens objektive grovhet og måten handlingen er utført på
- Skyldgrad etc.

➢ Under et bokettersyn kommer revisor over bilag som viser at en controller hos en kunde har blitt betalt 5 000 000 kroner kort tid i forkant av en stor ordre fra nevnte kunde. Det finnes ingenting i regnskapet som kan forklare nevnte utbetaling; bilaget lyder på "konsulentbistand". Gjennomgang av controllers bankkonto viser at pengene splittes og overføres til andre personer i høye posisjoner i selskapet. Revisor mistenker korrupsjon. Kan Skatteetaten gi melding til politiet om dette?

Ja, kravet om rimelig grunn til mistanke anses oppfylt og strafferammen for korrupsjon er mer enn seks måneders fengsel. I tillegg kommer at beløpet er stort og at pengestrømmene indikerer at flere er involvert. Det foreligger da en informasjonsplikt.

- **Begrensninger for opplysninger innhentet fra utlandet - skatteavtaler**

Skatteavtalene mellom Norge og andre land gir hjemmel for innhenting av opplysninger fra utlandet. Som den klare hovedregel setter disse avtalene strengere begrensninger for videreformidling av opplysninger enn det som følger av taushetspliktbestemmelsen i ligningsloven.

Når det gjelder opplysninger som Skatteetaten har mottatt fra utenlandske skattemyndigheter, må det derfor sjekkes i forhold til hver enkelt skatteavtale hvor langt taushetsplikten går. Dersom skatteavtalene begrenser bruken av informasjon til skatteformål innebærer det at

informasjon bare kan utleveres til politiet/påtalemyndigheten i de tilfeller hvor det foreligger mistanke om overtredelse av ligningsloven. Politiet/påtalemyndigheten kan ikke i slike saker videreformidle disse opplysningene. Dette følger av skatteavtalene.

6.1.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private

Skatteetaten har få hjemler for utlevering av taushetsbelagt informasjon til private. Ligningsloven og merverdiavgiftsloven åpner kun for deling av nærmere bestemt informasjon og til enkelte særskilte aktører, som f.eks. finansinstitusjoner. Informasjon som kan deles er:

- skattelister.
- opplysninger som belyser kredittverdighet og økonomisk vederheftighet (fødselsnummer eller organisasjonsnummer, navn, adresse, skatteklasse, den fastsatte nettoformue og nettoinntekt, skatter og avgifter) kan gis til finansinstitusjoner (jf. finansieringsvirksomhetsloven), forsikringsvirksomhet (jf. forsikringsloven) og kredittopplysningsvirksomhet
- elektronisk tilgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt for arbeidstakere som er omfattet av en avtale om avtalefestet pensjon til fellesorganet etter AFP-tilskottsloven § 18
- elektronisk tilgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt for personer som mottar uførepensjon fra pensjonsinnretninger som har offentlig tjenestepensjon
- opplysninger om en næringsdrivende er registrert i merverdiavgiftsregisteret

I henhold til forvaltningsmessige prinsipper[16], kan utlevering av taushetsbelagte opplysninger til private utover ovennevnte, bare skje dersom taushetsplikten oppheves av den som har krav på taushet..

➢ Skatteetaten gjennomfører en kontroll vedrørende en skattyters lignings- og avgiftsmessige disposisjoner. Under kontrollen har Skatteetaten i medhold av kontrollhjemler fått opplysninger og dokumentasjon som avdekker storstilt forsikringssvindel, men ingen endringer i ligning eller avgift. Kan Skatteetaten gi informasjon om dette til det/de aktuelle forsikringsselskap?

Nei, opplysningene fra Skatteetatens kontroll er taushetsbelagt, og Skatteetaten har ingen hjemmel for å dele disse opplysningene med forsikringsselskapet. Det foreligger heller ingen fullmakt fra skattyter om frigivelse av opplysningene. Dette medfører at Skatteetaten ikke kan informere forsikringsselskapet om forsikringssvindelen. (Dersom forholdet er tilstrekkelig grovt kan det aktualisere en varslingsplikt til politiet.)

6.1.6 Formkrav

De lovhjemlene som regulerer Skatteetatens taushetsplikt, oppstiller ikke formkrav for utlevering av taushetsbelagte opplysninger. Men formkrav finnes i rutinebeskrivelser/retningslinjer utarbeidet av Skattedirektoratet. Hovedpunktet i rutinen er at det må foretas en konkret vurdering av om vilkårene for utlevering er oppfylt før utlevering skjer. Dette innebærer bl.a. at det må foreligge tilstrekkelig informasjon om den konkrete situasjon før informasjonen kan deles. **Det er viktig at det er notoritet om:**

- hvilken informasjon som er utlevert
- bakgrunnen for utleveringen herunder hvilken etat som ønsket opplysningene og til hvilket formål
- hvilke vurderinger som er foretatt med hensyn til fritak for taushetsplikten
- hvilken saksbehandler som har utlevert opplysningene

Ovennevnte gjelder uavhengig av om utlevering av informasjon skjer på Skatteetatens eget initiativ eller etter anmodning.

Når det gjelder sikring av E-post til/fra Skatteetaten i forhold til punktene i NSMs anbefaling 2.1, 2.2 og 2.3[17] så er STARTTLS aktivert for utgående e-post. Det er også etablert kryptert epost med flere kontrolletater og politiet. Når det gjelder kryptering for bestemte mottagere og avsendere så vises det til at Skatteetaten har mulighet for å gjøre det og gjør det for flere parter. Skatteetaten har liste på intranettet over aktører de har kryptert e-post forbindelse med.

[16] Både lovfestede, jf. forvaltningsloven § 13a nr. 1, og ulovfestede prinsipper

[17] Nasjonal sikkerhetsmyndighet- Beskrivelse av grunnleggende tiltak for sikring av overføring av e-post mellom e-posttjenere, anbefalte tiltak 2.1 Aktiver STARTTLS for utgående post, 2.2 Installer tiltrodd sertifikat for sikring av innkommende e-post, 2.3 Krev kryptering for bestemte mottagere og avsendere.

6.2 Kemneren

Kemneren/skatteoppkreveren har opplysninger om personlige og upersonlige (selskaper) skattytere og arbeidsgivere knyttet til utførelsen av følgende oppgaver:

- Føring av skatteregnskapet (skatt og arbeidsgiveravgift)
- Innkreving av skatt og arbeidsgiveravgift
- Arbeidsgiverkontroll

Opplysninger er lagret i skatteregnskaps- og innkrevingssystemet SOFIE og kontrollstøttesystemet KOSS. I tillegg kommer de opplysninger skatteoppkreveren ved tvangsinnfordring og kontroll har tilgang til eller kan innhente fra andre registre, skattyter/arbeidsgiver eller tredjemann.

Skatteoppkreveren skal gjennom arbeidsgiverkontrollen sikre at arbeidsgivere etterlever de plikter på lønnsområdet som følger av ligningsloven, skattebetalingsloven, folketrygdloven og bokføringsloven med forskrifter.

Skatteetaten har det faglige ansvaret for disse oppgavene, mens de utføres av den kommunale skatteoppkreveren som ikke er en del av Skatteetaten som sådan. I samarbeidsavtaler inngått med offentlige etater er det som oftest angitt direkte at med «Skatteetaten» menes Skattedirektoratet, skattekontoret og skatteoppkreverne. Også i avtaler hvor dette ikke er angitt, som f.eks. i avtalen med Arbeidstilsynet, er det underforstått at avtalen også omfatter skatteoppkreverne.

Skatteoppkreveren skal på både innkrevings- og kontrollområdet samarbeide med skattekontoret og andre offentlige myndigheter, også i form av informasjonsutveksling.

Skattebetalingsloven § 3-2 sier at de regler om taushetsplikt «som gjelder ved fastsetting av de enkelte skatte- og avgiftskrav, gjelder ved innkreving av slike krav tilsvarende for enhver som har verv, stilling eller oppdrag knyttet til denne loven.». Ansatte hos skatteoppkreveren som jobber med innfordring eller arbeidsgiverkontroll har derfor taushetsplikt etter ligningsloven § 3-13 på samme måte som Skatteetaten. De samme unntaksbestemmelser og formkrav gjelder også.

Det vises derfor til punkt 6.1.2 flg. foran. Det som er skrevet om ligningsloven gjelder tilsvarende for skatteoppkreveren. Formkrav som er oppstilt i interne rutinebeskrivelser/retningslinjer vil gjelde så langt de passer.

6.3 Tollvesenet

6.3.1 Hvilke opplysninger har Tollvesenet mv

Tollvesenet sitter på et bredt spekter av taushetsbelagte opplysninger. Under gis det eksempler på informasjon, men denne listen er ikke uttømmende:

- Importør/eksportør av varer
- Avsender/mottaker i utlandet
- Opplysninger om varen (varebeskrivelse, verdi osv.)
- Opplysninger om kjøpet (rabattordninger, kontrakter o.l.)
- Opplysninger om klassifisering (ingredienser, produksjonsmåte o.l.)
- Forsendelsesinformasjon (kostnader, metode o.l.)
- Kvoter/lisensopplysninger
- Informasjon om brudd avdekket ifb. import/eksport deklarering, kontroll med regnskap med import/eksport, særavgiftskontroll, tollagerkontroll, kontroll med reisende/transportmiddel osv.
- Kontrollopplysninger, også fra utenlandske tollmyndigheter
- Opplysninger om utenlandske firmaer/personer
- Opplysninger fra valutaregisteret

Andre opplysninger som tollvesenet har er informasjon om transportører, speditører, tollagerholdere og autoriserte økonomiske operatører (AEO).

Tollvesenet sitter i tillegg en stor mengde etterretningsinformasjon f.eks. informasjon fra regelverkseiere, politiet, utenlandske toll/politimyndigheter, hypoteser basert på trusselbilde/importinformasjon, tips fra bransjen/personer/firmaer.

- **Valutaregisteret**

Politiet, Skatteetaten, Toll- og avgiftsetaten, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Finanstilsynet, Norges Bank, Utenriksdepartementet og bostyrer i konkursbo har tilgang til opplysninger fra valutaregisteret, jf. valutaregisterloven § 6 første og annet ledd. Utlevering av opplysninger fra registeret til andre, besluttes av Finansdepartementet i det enkelte tilfellet, jf. valutaregisterloven § 6 tredje ledd. Utleveringsadgangen er restriktivt praktisert.

6.3.2 Hva omfattes av tollvesenets taushetsplikt

Tollvesenets taushetsplikt følger av tolloven § 12-1 første ledd hvor hovedregelen er at

«Enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til tollforvaltningen, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det vedkommende i sitt arbeid har fått vite om noens formues eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.»

Taushetspliktbestemmelsen i tolloven forutsettes å bli tolket identisk med ligningsloven § 3-13 nr. 1 når det gjelder de ytre rammene for taushetsplikten. Taushetsplikten etter toll. §12-1 første ledd er således strengere enn taushetsplikten etter forvaltningsloven §§ 13 følgende.

Taushetsplikten etter toll. §12-1 første ledd er streng, og den som er pålagt taushetsplikt plikter å hindre at nærmere angitte opplysninger formidles til andre. Dette innebærer samtidig å sørge for at opplysningene ikke kommer på avveie ved å sikre at taushetsbelagte opplysninger oppbevares på forsvarlig vis.

Som «uvedkommende» anses i utgangspunktet alle andre enn den toll- og avgiftspliktige selv og de personene i Tollvesenet som er involvert i den aktuelle saken. Representanter for partene, eller en domstol i en sivil sak som gjelder forpliktelser etter tolloven er heller ikke uvedkommende.

Taushetsplikten omfatter opplysninger om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold. Både opplysninger om navn på aktører som importerer varer og hvilken mengde hver enkelt har importert er å anse som bedriftsmessige forhold. Opplysningene trenger ikke være av konkurransemessig betydning. Videre er navn på aktører som er ilagt administrative sanksjoner av tollmyndighetene taushetsbelagt. Opplysninger som ikke i seg selv er taushetsbelagte, vil kunne betraktes som omfattet av taushetsplikten dersom er så spesielle at de likevel vil røpe navn på for eksempel importør. En kan her tenke seg spesielle produkter som kun importe-

res av én eller et fåtall aktører. Tilsvarende gjelder når ikke-taushetsbelagte opplysninger sett i sammenheng vil avsløre personlige forhold el.

Tollvesenets hjemmel for informasjonsdeling finnes i tolloven. Det er ikke anledning til å benytte andre regelverk, selv om etaten benytter disse ved gjennomføring av kontroll. Eksempelvis kan ikke mva.-loven benyttes som grunnlag for informasjonsdeling. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder ikke, jf. toll. § 12-1 femte ledd.

6.3.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrolletatene

Tolloven § 12-1 annet ledd inneholder unntak fra hovedregelen om taushetsplikt. Etter bokstav a kan opplysninger gis til

«offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med toll, skatt, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler»

Både Skatteetaten og NAV kan falle inn under dette unntaket.

Følgende eksempler kan illustrere regelen:

➢ I forbindelse med undersøkelser av et aktuelt firma identifiserer Tollvesenet at daglig leder driver privat import. Kan informasjon fra Tollvesenets Informasjonssystem med Næringslivet – TVINN – deles med Skatteetaten?

👍 Ja, dette er informasjon som kan ha betydning for arbeid med skatt.

➢ Ved kontroll av en reisende oppgir hun å være uføretrygdet, men at hun jobber svart på en frisørsalong. Kan NAV varsles? Kan Skatt varsles?

👍 Denne informasjonen har interesse både for Skatteetaten og NAV i deres arbeid med henholdsvis skatter og trygd og kan deles med dem.

➢ Tollvesenet identifiserer i valutaregisteret overføringer av penger til et firma i utlandet som i åpne kilder er omtalt for underbetaling av sine ansatte/svart arbeid. Kan denne informasjonen deles med Skatteetaten og NAV? Kan denne informasjonen deles med Arbeidstilsynet?

👍 Informasjon kan brukes til arbeid med skatt og trygd og vil kunne deles med både Skatteetaten og NAV, jf. § 12-1annet ledd bokstav a.

👎 Det er ikke hjemmel for å dele informasjonen med Arbeidstilsynet.

Bokstav b) unntar fra taushetsplikten opplysning som gis «til offentlig myndighet for bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om inn- og utførsel av varer, regnskapsplikt og regnskapsførere, revisjonsvesen, valutaregulering eller aksjeselskaper, eller som reviderer offentlig virksomhet, samt Tilsynsrådet for advokatvirksomhet til bruk for tilsynsformål».

Offentlig myndighet som reviderer offentlig virksomhet omfatter blant annet Riksrevisjonen, fylkesrevisjonen og kommunerevisjonen.

Bruk av bestemmelsen kan illustreres ved følgende eksempel:

➢ Tollvesenet avdekker import av stillaser til et byggeprosjekt. På grunn av lav verdi, opprinnelsesland, kvaliteten på varen og importør mistenkes det at varene ikke vil tilfredsstille kravene for typegodkjenning i Norge. Arbeidstilsynet er ansvarlig myndighet for godkjenning av stillaser. Kan Tollvesenet varsle Arbeidstilsynet om denne mistanken?

👎 Nei, dette er ikke et krav som må være oppfylt ved innførsel av varene. Informasjonen kan da ikke sies å være til bruk i forbindelse med håndhevingen av lovgivningen om inn- og utførsel av varer.

Tolloven § 12-1 (2) bokstav f) oppstiller et viktig unntak fra taushetsplikten for blant annet politi, skattemyndighet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. I følge bestemmelsen kan opplysninger gis *«til politi, påtalemyndighet eller skattemyndighet i forbindelse med samarbeid med sikte på å bekjempe, hindre og undersøke overtredelser av tollovgivningen. Utenfor tollmyndighetenes forvaltningsområde kan opplysninger gis dersom det er grunn til å undersøke om noen forbereder, begår eller har begått en handling som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. På samme vilkår som i annet punktum kan opplysninger også gis til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.»*

Bestemmelsens annet punktum ble endret i 2015. Tidligere var det et krav at opplysningene måtte gjelde straffbare handlinger. Formuleringen er tatt ut for å sikre at opplysninger også kan gis i forebyggende virksomhet. Kravet til mistanke er også endret til *«grunn til å undersøke»* osv.

For at opplysninger skal kunne utleveres må det likevel foreligge en viss begrunnet interesse eller objektive holdepunkter. Hvert enkelt tilfelle må vurderes konkret.

Tolloven § 12-1 annet ledd bokstav h slår fast at opplysninger kan gis *«til andre ifølge lovpåbud som fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene»*.

6.3.4 Andre offentlige myndigheters opplysningsplikt ovenfor tollvesenet

Tolloven § 12-2 pålegger andre myndigheter å gi opplysninger til tollvesenet. Plikten omfatter opplysninger som kan ha betydning for tollmyndighetene i deres kontrollvirksomhet, samt fastsettelse og innkreving av toll og avgifter. Tollmyndighetene må kreve opplysningene utlevert. Det vil si at andre myndigheter ikke har en plikt til å gi opplysningene uoppfordret. Opplysningene skal gis vederlagsfritt.

Med «offentlige myndigheter» menes departementer og underliggende etater samt kommuner og fylkeskommuner. Med «offentlig innretning» menes grener av offentlig forvaltning som står under eget styre og som privatrettslig er et eget rettssubjekt, f.eks. Husbanken og Statens lånekasse for utdanning.

Tollmyndighetenes rett til å kreve opplysninger etter første ledd må vike når det i lov eller i bestemmelser med hjemmel i lov er fastsatt taushetsplikt for vedkommende myndighet. Annet ledd opphever imidlertid taushetsplikten for noen myndigheter på bestemte områder. Dette gjelder for det første myndigheter som fastsetter og krever inn skatt og avgifter, herunder skatteetaten. For det andre oppheves taushetsplikten for andre offentlige myndigheter som gir tilskudd, støtte eller bidrag, samt utsteder lisenser eller tillatelser. Det er et krav at disse forholdene er relevante for tollmyndighetenes arbeid.

6.3.5 Unntak fra taushetsplikten overfor politiet

Utlevering til politiet kan hjemles i tolloven § 12-1annet ledd bokstav f og h slik omtalt i punktet ovenfor.

Når det gjelder unntaket i bokstav f annet punktum så har Departementet uttalt i forarbeidene at når PST ber om innsyn, så vil anmodningen i seg selv innebære at kravet i bokstav f) er oppfylt. Det forutsettes at hvis PST ønsker å få opplysninger utlevert foreligger det gode grunner for dette.

I henhold til bokstav g) kan opplysninger også gis *«til Økokrim etter anmodning grunnet i en melding om en mistenkelig transaksjon gitt i medhold av hvitvaskingsloven.»*

Deling av informasjon med politiet kan illustreres med følgende eksempler:

➢ Politiet har opplysninger om at det vil ankomme en bil med litauere som de mistenker skal jobbe uten kontrakt på et skipsverft. Politiet anmoder om at Tollvesenet stopper bilen og tar ID på de reisende samt forsøker å identifisere hvor de skal jobbe. Kan Tollvesenet stoppe bilen for å fremskaffe denne informasjonen til politiet?
Nei, ikke hvis formålet med kontrollen kun er ID-kontroll og innhenting av informasjon. Tollvesenet kan stoppe kjøretøyet, men da må formålet være å avdekke brudd på tolloven.

➢ Politiet ber om informasjon fra TVINN om all import av varer fra f.eks. Polen, begrunnet med at det mistenkes at slik import kan knyttes opp mot arbeidsmarkedskriminalitet. Kan politiet få denne informasjonen?
Politiet kan ikke få informasjon om all import fra et land med en slik generell begrunnelse.
Dersom anmodningen er begrunnet med en henvisning til overtredelse av en straffebestemmelse og det er godtgjort hva som er hensikten med informasjon, kan informasjon fra TVINN deles, jf. tolloven § 12-1 (2) bokstav f.

6.3.6 Unntak fra taushetsplikten overfor private

Tolloven § 12-1 har ingen unntak fra taushetsplikten overfor private.

6.3.7 Formkrav

Tolloven oppstiller ingen særskilte formkrav ved utlevering av informasjon.

6.4 Arbeidstilsynet

6.4.1 Innledning; hvilke opplysninger har Arbeidstilsynet mv

Arbeidstilsynet skal stå for en effektiv innsats mot sosial dumping og kriminalitet som rammer arbeidsmiljøet. Deling av informasjon og opplysninger som kan bidra til å bekjempe sosial dumping og useriøsitet i norsk arbeidsliv, prioriteres høyt.

Arbeidstilsynet mottar og innhenter informasjon først og fremst gjennom tilsyn, tips og søknader.

De opplysninger Arbeidstilsynet besitter er blant annet:

- Oversikt over virksomhetens tidligere brudd på arbeidsmiljøloven, allmenngjøringsloven og utlendingsloven med tilhørende forskrifter
- Opplysninger om arbeidsgiver
- Opplysninger om virksomhetens organisering
- Opplysninger om arbeidstakere (arbeidsavtaler, lønnsslipper, timelister, HMS-kort bygg og anlegg, HMS-kort renhold)
- Opplysninger om arbeidsulykker
- Mistanke om kriminalitet, f.eks. svart arbeid, skatteunndragelse
- Mistanke om at arbeidstakere ikke har lovlig arbeids- og oppholdstillatelse

Arbeidstilsynet har etter arbeidsmiljøloven § 18-5 andre ledd også adgang til å kreve taushetsbelagte opplysninger utlevert fra andre offentlige tilsynsetater. Arbeidstilsynet kan etter denne særregelen kreve opplysninger som er nødvendige for å kunne utføre de oppgaver som tilsynet har etter loven.

Adgangen til å kreve opplysninger er begrenset til å gjelde ovenfor andre offentlige *tilsynsetater*. Dette innebærer at Arbeidstilsynet ikke kan kreve opplysninger fra NAV, Skatteetaten eller Tollvesenet etter denne bestemmelsen.

6.4.2 Hva omfattes av Arbeidstilsynets taushetsplikt

Arbeidstilsynets taushetsplikt følger av den generelle bestemmelsen om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 og særregelen i arbeidsmiljøloven § 18-2. I forvaltningsloven § 13 heter det:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:
1. noens personlige forhold, eller
2. forhold ved driften som det vil være av konkurransemessig betydning å holde hemmelig».

I praksis legges det til grunn en vid forståelse av begrepet «noens personlige forhold». Dette innebærer at de fleste opplysninger i utgangspunktet vil være undergitt taushetsplikt. Eksempler på «noens personlige forhold» er helseopplysninger, lønnsopplysninger som ikke er tariffestet eller standardlønn, samt om en person har gjort seg skyldig i lovbrudd. Opplysninger som ikke regnes som personlige forhold etter taushetspliktreglene i forvaltningsloven er f.eks. fødsels- og personnummer, statsborgerforhold og yrke, med mindre slike opplysninger røper forhold som må anses som personlige.

Arbeidsmiljøloven § 18-2 pålegger Arbeidstilsynet taushetsplikt om melders navn når det meldes fra om

forhold som er i strid med arbeidsmiljøloven. Også andre opplysninger som er egnet til å avsløre melderens identitet, omfattes av taushetsplikten. Taushetsplikten gjelder også overfor den anmeldte og i alle faser av en sak. Dette innebærer blant annet at opplysninger om melders identitet ikke skal nedfelles i dokumenter som utveksles, med mindre det er offentlig kjent hvem melder er.

6.4.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene

Arbeidstilsynets adgang til å utlevere taushetsbelagte opplysninger til andre kontrolletater følger av forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5 og nr. 6. Av disse bestemmelsene følger at tilsynet kan gi andre forvaltningsorganer

«opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet»

«opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme [tilsynets] oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningsgrunnlag»

«opplysninger om lovbrudd [..]når det finnes ønskelig av allmenne hensyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiverorganet sine oppgaver»

Bestemmelsene gir Arbeidstilsynet en adgang til å utlevere taushetsbelagte opplysninger både av eget tiltak og etter anmodning.

Det er særlig aktuelt å utlevere opplysninger om virksomheter som bryter regelverket Arbeidstilsynet forvalter, spesielt regelverk som skal bidra til å bekjempe sosial dumping og arbeidsmarkedskriminalitet.

Nedenfor følger noen eksempler på når deling av informasjon kan være aktuelt:

➢ I forbindelse med tilsyn på en byggeplass er det innhentet arbeidsavtaler, lønnsslipper, timelister og kopi av ID-kort. Kan Arbeidstilsynet på eget initiativ eller på forespørsel dele opplysningene med andre kontrolletater og/eller politiet?

👍 Arbeidstilsynet kan dele opplysninger dersom dette bidrar til å fremme Arbeidstilsynets oppgaver, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5. Enkelte opplysninger fra arbeidsavtaler, lønnslipper, timelister og ID-kort kan deles i konkrete tilfeller, men det må foretas en vurdering av om deling av taushetsbelagte opplysninger er nødvendig og av om delingen bidrar til Arbeidstilsynets bekjempelse av for eksempel sosial dumping.

➢ I forbindelse med tilsyn får Arbeidstilsynet mistanke om at noen arbeidstakere misbruker trygdeordninger fordi en eller flere av dem man møter i tilsynet ikke er innmeldt AA registeret. I tillegg får man opplysninger som gir grunnlag for mistanke om svart arbeid, skatte- og avgiftsunndragelse. Kan Arbeidstilsynet på eget initiativ dele opplysningene fra tilsynet med Skatteetaten og NAV?

👍 Ved mistanke om lovbrudd, kan Arbeidstilsynet dele opplysninger med hjemmel i § 13 b nr. 6. Også i disse tilfellene er deling av informasjon begrenset av at det må være nødvendig for å fremme Arbeidstilsynets oppgaver eller at slik deling finnes ønskelig av allmenne hensyn.

➢ Arbeidstilsynet gjennomfører tilsyn med et bilpleiefirma og observerer brannfarlige og/eller ikke godkjente boforhold. Innkvarteringen er ikke stilt til disposisjon av arbeidsgiver. Kan inspektøren på eget initiativ kontakte kommunen og brannvesenet, og formidle dette?

👍 I tilfeller hvor det avdekkes brannfarlige og uforsvarlige boforhold, har dette stor betydning for arbeidstakernes

helse og sikkerhet. Dette er forhold som Arbeidstilsynet håndhever selv, dersom bolig stilles til disposisjon av arbeidsgiver. På områder hvor Arbeidstilsynet ikke har tilsynsmyndighet, kan opplysninger gis til blant annet kommune og brannvesen som vedkommende myndighet.

➢ En inspektør gjennomfører tilsyn hos en transportvirksomhet. I den forbindelse får inspektøren informasjon som gir grunnlag for mistanke om alvorlige brudd på kjøre- og hviletidsbestemmelser. Kan Arbeidstilsynet på eget initiativ formidle dette til Statens Vegvesen?

Det ligger innenfor Arbeidstilsynets samfunnsoppdrag å sikre at arbeidstakernes arbeidstid er helse-, velferd og sikkerhetsmessig forsvarlig. Opplysninger om brudd på kjøre- og hviletidsbestemmelser har betydning for arbeidstakernes helse, velferd og sikkerhet. Deling av slik informasjon vil derfor fremme Arbeidstilsynets oppgaver og kan deles med Statens Vegvesen som vedkommende myndighet.

➢ NAV eller Skatteetaten ber om å få opplysninger om en arbeidstakers organisasjonstilhørighet eller lønnstrekk som fremgår av lønnslipp innhentet av Arbeidstilsynet. Har Arbeidstilsynet hjemmel til å dele slike opplysninger?

Arbeidstilsynet kan bare dele opplysninger som har tilknytning til eller fremmer tilsynets oppgaver. Deling av opplysninger om f.eks. organisasjonstilhørighet eller lønnstrekk bidrar ikke til å fremme Arbeidstilsynets oppgaver.

➢ Arbeidstilsynet gjennomfører tilsyn hos en virksomhet på bakgrunn av et skriftlig tips som er registrert i Arbeidstilsynets tipsregister. Arbeidsgiver gjøres i tilsynet oppmerksom på at Arbeidstilsynet har mottatt et tips om dårlige arbeidsforhold i virksomheten. Arbeidsgiver ber om å få navnet på tipser. Kan arbeidsgiver få dette?

Arbeidstilsynet kan ikke gi navnet på tipser eller informasjon som er egnet til å avsløre hvem tipser er til arbeidsgiver, jf. arbeidsmiljøloven § 18-2. Unntak fra dette forutsetter at navnet er offentlig kjent eller at tipser samtykker.

6.4.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Unntak fra taushetsplikten overfor politiet utledes av de samme bestemmelsene, jf. forvaltningsloven § 13b første ledd nr. 5 og nr. 6. Det er ingen krav om at opplysningene som utleveres skal gjelde brudd på regelverk.

Av forvaltningsloven § 13b første ledd nr. 6 følger at Arbeidstilsynet kan anmelde eller gi opplysninger om lovbrudd til politiet. Det forutsettes at dette er ønskelig av allmenne hensyn eller at forfølgning av lovbruddet har sammenheng med Arbeidstilsynets oppgaver. Det vil si at Arbeidstilsynet først og fremst kan utlevere opplysninger til politiet etter denne bestemmelsen der det foreligger brudd på det regelverket Arbeidstilsynet forvalter. Bestemmelsen oppstiller for øvrig ikke vilkår om at lovbruddet kan medføre straff. Opplysninger vil kunne deles etter denne bestemmelsen også ved lovbrudd som kan foranledige andre inngrep fra myndighetenes side.

Adgangen til å utlevere taushetsbelagte opplysninger er begrenset til det som er nødvendig for at politiet skal kunne foreta vurderingen av spørsmålet om å påtale saksforholdet. Arbeidstilsynet må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvilke opplysninger det er nødvendig å utlevere.

Arbeidstilsynet har etter denne bestemmelsen ingen plikt til å gi opplysninger til politiet, men den åpner adgang til å gi opplysninger.

Ved utlevering av opplysninger av eget tiltak eller i de tilfeller politiet ber om opplysninger, gjelder taushetsplikten i arbeidsmiljøloven § 18-2 slik det er redegjort

for ovenfor. Opplysninger om melder kan derfor ikke gis, med mindre melder samtykker til dette.

6.4.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private

Utlevering av opplysninger til private kan for det første utledes av forvaltningsloven § 13 a nr 1. Etter denne bestemmelsen kan taushetsbelagte opplysninger utleveres dersom taushetsplikten oppheves av den som har krav på taushet (samtykke).

Opplysninger kan også utleveres til private etter forvaltningsloven § 13 b nr. 2, som åpner for at opplysningene kan brukes til det formålet de er innhentet for. I praksis kan det være behov for å gi taushetsbelagte opplysninger til f.eks. private organisasjoner som samarbeider med forvaltningen i en konkret sak. Hvordan opplysningene vil bli brukt av mottaker vil være et relevant moment i vurderingen av om opplysninger bør deles eller ikke. Det skal mye til før opplysninger kan gis videre til private som ikke selv er underlagt taushetsplikt. Opplysninger kan bare gis som ledd i saksbehandling og dersom de brukes for å fremme formålet som de er gitt eller innhentet for.

6.4.6 Formkrav

Arbeidsmiljøloven og forvaltningsloven stiller ingen krav til hvordan deling av opplysninger skal skje.

Den enkelte inspektør har et ansvar for at de dokumenter som han/hun produserer eller får vurderes med hensyn til arkivverdighet. Dersom inspektøren vurderer et dokument som arkivverdig, plikter inspektøren å sørge for at det blir journalført i saksbehandler- og arkivsystemet (ePhorte). Som hovedregel vil opplysninger som gis av andre etater være arkivverdig.

6.5 Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

6.5.1 Innledning; hvilke opplysninger har NAV

NAV mottar opplysninger fra brukerne selv i forbindelse med søknader om tjenester og ytelser. Etaten har også relativt vide hjemler for innhenting av opplysninger til kontrollformål fra ulike offentlige registre, offentlige etater, private virksomheter og enkeltpersoner, både i den ordinære saksbehandlingen og ved gjennomføring av etterkontroller. Folketrygdloven § 21-3 hjemler adgang til å innhente opplysninger fra brukerne og folketrygdloven §§ 21-4, 21-4 bokstav a til 21-4 bokstav d fra tredjemenn.

Nedenfor følger eksempler på opplysninger som kan omfattes av unntaksbestemmelsene fra taushetsplikten i NAV-loven § 7 tredje og fjerde ledd:

- Opplysninger om en person har hatt eller har stønader fra NAV, type stønad, utbetalinger og til hvilken konto
- Opplysninger om kontaktinfo, herunder om en person er registrert med en annen adresse enn det som er i folkeregisteret
- Opplysninger som indikerer at virksomheter/personer benytter svart arbeidskraft, hvem som representerer virksomheten overfor NAV, fiktive arbeidsforhold og personer med falske eller fiktive identiteter
- Opplysninger som indikerer at det skjer urettmessig mottak av økonomiske tilskudd/støtte fra andre offentlige etater, eksempelvis Husbanken og Lånekassen.
- Opplysninger om forhold som har medført eller kan medføre urettmessig utbetaling fra forsikringsselskap, pensjonsinnretning o.l.

6.5.2 Hva omfattes av NAVs taushetsplikt

For at NAV skal kunne vurdere om en person som har søkt om en stønad har krav på den, må personen ofte gi mye informasjon om seg selv til NAV, til dels svært sensitive personopplysninger. Det er da viktig at man kan være sikker på at opplysningene behandles konfidensielt. Lovgiver har løst dette gjennom å vedta taushetsregler for NAV som er strengere enn reglene i forvaltningsloven.

Reglene om taushetsplikt i Arbeids- og velferdsetaten reguleres i NAV-loven § 7 første ledd, hvor det heter:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Arbeids- og velferdsetaten etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted og arbeidsted.»

Bestemmelsen innebærer en plikt for etatens ansatte til å hindre at uvedkommende får adgang til eller kjennskap til opplysninger vedrørende noen personlige forhold, herunder opplysninger som kan røpe et brukerforhold til NAV. Når det gjelder virksomheter, gjelder taushetsplikten forhold ved driften som det vil være av konkurransemessig betydning å holde hemmelig, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

6.5.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrollorganer

Unntak fra hovedregelen i NAV-loven § 7 første ledd finnes i bestemmelsene i tredje og fjerde ledd. Forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 gjelder ikke, jf. NAV-loven § 7 første ledd tredje punktum.

- **Deling av opplysninger av eget tiltak (NAV-loven § 7 tredje og fjerde ledd)**

NAV-loven § 7 tredje ledd gir NAV adgang til å gi opplysninger til andre når det er nødvendig i gitte situasjoner. Bestemmelsen i § 7 fjerde ledd er en adgang for Arbeids- og sosialdepartementet (delegert til Arbeids- og velferdsdirektoratet) til å fatte vedtak om dispensasjon

fra taushetsplikten til fordel for offentlige myndigheter, for at de skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver.

NAV har opplysningsrett etter § 7 tredje ledd av eget tiltak til andre forvaltningsorganer

1. når det er nødvendig for å fremme Arbeids- og velferdsetatens oppgaver

2. når det er nødvendig for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse[18]

3. når det er nødvendig for å hindre at noen urettmessig får utbetalt offentlige midler eller unndrar midler fra innbetaling til det offentlige

Dette kan illustreres ved følgende eksempler:

NAV er kjent med at Skatteetaten eller Arbeidstilsynet har vært på en aksjon i en virksomhet hvor en eller flere av de ansatte er sykmeldte. NAV kan innhente opplysninger fra Skatteetaten eller Arbeidstilsynet om den/de sykmeldte ble påtruffet i arbeid, og om etatene også har andre opplysninger som kan bidra til å avdekke urettmessig utbetaling av sykepenger. NAV kan derimot ikke i forkant av en slik aksjon informere de andre etatene om hvem i virksomheten som mottar stønad fra NAV, og be dem innhente opplysninger på personene for NAV under aksjonen.

Skatteetaten og politiet mistenker at en virksomhet opererer som uttaksledd i forbindelse med fiktiv fakturering, og at det dermed ikke har vært en reell drift i virksomheten. NAV vet at flere personer mottar trygdestønader med grunnlag i ansettelsesforhold i virksomheten. For å få avklart om det er skjedd urettmessige utbetalinger av trygdestønader, kan NAV informere Skatteetaten og politiet om hvilke personer dette er og hvilken informasjon de har oppgitt om sine inntekts- og arbeidsforhold i virksomheten.

Dersom NAV på en stedlig virksomhetskontroll avdekker at arbeidsgiver innkvarterer de ansatte i uforsvarlige boforhold, de ansatte mangler arbeidskontrakter og/eller avlønnes ulovlig eller det foregår farlig arbeid hvor det ikke er tilstrekkelig sikring, opplæring, verneutstyr o.l., kan NAV gi opplysninger om dette til Arbeidstilsynet, så lenge det ikke navngis personer som røper at de har et brukerforhold til NAV.

NAV kan til skatteetaten utlevere opplysninger som indikerer at virksomheter eller personer benytter svart arbeidskraft, hvem som representerer virksomheten overfor NAV, fiktive arbeidsforhold og personer med falske eller fiktive identiteter. NAV har en samarbeidsavtale med Skatteetaten. Det er også utarbeidet retningslinjer til samarbeidsavtalen for hva og hvordan det skal samarbeides.

NAV kan til kommunen utlevere opplysninger som indikerer urettmessig mottak av sosiale stønader, til Husbanken opplysninger som indikerer urettmessig mottak av bostøtte og til Lånekassen opplysninger som indikerer urettmessig mottak av lån og stipend.

NAV kan til Statens pensjonskasse utlevere opplysninger om forhold som har medført eller kan medføre urettmessig utbetaling av pensjon.

[18] Denne unntaksbestemmelsen er lite praktisk å anvende relatert til arbeidet som omfattes av denne veilederen.

NAV kan også utlevere opplysninger til Helsetilsynet om fiktive legeerklæringer m.m. Adgangen er hjemlet i NAV-loven § 7 fjerde ledd, jf. Arbeids- og velferdsdirektoratets dispensasjonsvedtak av 11.2.2009. Bestemmelsen omfatter informasjonsdeling både av eget tiltak og på anmodning.

NAV kan utlevere nødvendige adresseopplysninger til folkeregisteret for at registeret skal være oppdatert. Adgangen er hjemlet i NAV-loven § 7 fjerde ledd, jf. Arbeids- og velferdsdirektoratets dispensasjonsvedtak av 18.12.2008. Bestemmelsen omfatter informasjonsdeling både av eget tiltak og på anmodning.

- **Deling av opplysninger etter pålegg fra andre forvaltningsetater**

NAV har utleveringsplikt når en lovbestemmelse pålegger NAV å utlevere taushetsbelagte opplysninger, eksempelvis ligningsloven § 6-3 nr. 2 som pålegger NAV, uavhengig av taushetsplikten, å utlevere opplysninger om utbetalt stønad og om grunnlaget for denne når Skatteetaten ber om det. Derimot har NAV verken plikt eller rett til å gi opplysninger etter bestemmelsens nr. 1, der det heter at «offentlige myndigheter…..plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysningene de er blitt kjent med i sitt arbeid.

6.5.4 Unntak fra taushetsplikten overfor politiet

NAV-loven § 7 tredje ledd gir NAV adgang til å gi opplysninger til politiet når det er nødvendig i gitte situasjoner. Bestemmelsen i § 7 fjerde ledd er en adgang for Arbeids- og sosialdepartementet (delegert til Arbeids- og velferdsdirektoratet) om å fatte vedtak om dispensasjon fra taushetsplikten til fordel for offentlige myndigheter, for at de skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver.

- **Deling av opplysninger av eget tiltak (NAV-loven § 7 tredje ledd)**

NAV har opplysningsrett av eget tiltak til politiet når det er nødvendig for å fremme NAV sine oppgaver

NAV kan utlevere opplysninger til politiet når trygdesvindel anmeldes, eller for å kunne innhente opplysninger fra politiet som kan avdekke og/eller hindre urettmessig utbetaling av trygdestønader.

«for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse»

NAV kan utlevere opplysninger til politiet når en NAV-ansatt i sitt arbeid får kjennskap til at en person truer/ har planer om å skade andre.

- **Deling av opplysninger etter anmodning fra politiet (NAV-loven § 7 fjerde ledd)**

Styringsenheten i NAV Kontroll har adgang til å utlevere nærmere definerte opplysninger på anmodning fra politiet. Hvilke opplysninger som kan utleveres følger av det enkelte dispensasjonsvedtak, hjemlet i NAV-loven § 7 fjerde ledd.

Følgende opplysninger kan omfattes av dispensasjonsvedtakene:

- Opplysninger om adresse eller annen kontaktinfo på personer som har eller har hatt en eller flere stønader fra NAV
- Om en person har hatt eller har utbetalt en stønad og type stønad
- Utbetalt beløp og til hvilken konto det er utbetalt
- Om personen har hatt kontakt med NAV og eventuelt når.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har bl.a. fattet følgende dispensasjonsvedtak:

- Vedtak av 11.2.2009 – utlevering av opplysninger til politiet
- Vedtak av 7.1.2015 – utlevering av opplysninger til PST
- Vedtak av 30.3.2015 – utlevering av opplysninger til Politiets utlendingsenhet

Politiet skal begrunne hvorfor opplysningene er nødvendige. Det er i dispensasjonsvedtakene gitt vilkår for bruken for å sikre personvernet. Opplysninger som politiet mottar skal behandles i overensstemmelse med politiets regler om taushetsplikt og personopplysningsloven.

Anmodning om utlevering av opplysninger skal skriftlig rettes til:

NAV Kontroll, styringsenheten
Postboks 6944, St. Olavs plass
0130 Oslo

6.5.5 Unntak fra taushetsplikten overfor private

- **Deling av opplysninger når NAV innhenter opplysninger**

NAV kan dele de opplysningene som er nødvendige for å kunne innhente opplysninger fra private som kan avdekke og/ eller hindre urettmessig utbetaling av trygdestønader, jf. folketrygdloven §§ 21-4, 21-4 bokstav a og 21-4 bokstav c.

- **Deling av opplysninger av eget tiltak, folketrygdloven**

§ 21-4 bokstav b

Når en person ved forsett eller uaktsomhet har fått eller har søkt å oppnå utbetalinger som vedkommende ikke hadde krav på fra NAV, kan NAV av eget tiltak informere finansnæringen (forsikringsselskap, bank og privat pensjonsinnretning) om forhold som har medført eller kan medføre urettmessige utbetalinger hos aktuelle institusjon når det er avdekket at dette også kan ha skjedd/ kan skje. Det er NAV Kontroll i NAV som utleverer denne type opplysninger til finansnæringen, samt mottar opplysninger fra finansnæringen.

NAV kan i gitte situasjoner utlevere til finansinstitusjoner opplysninger om hvilke stønader personen urettmessig er tilstått eller har søkt om fra NAV, samt årsaken til at vedkommende ikke har rett til stønadene (det skal krysses av for sivilstand, bosted, økonomiske forhold, helsemessige forhold eller annet).

- **Deling av opplysninger etter anmodning fra private**

I saker der det er flere parter, kan NAV måtte utlevere taushetsbelagte opplysninger til private som følge av at partene har rett til innsyn i egen sak, typisk i en bidragssak. Ut over det kan ikke NAV utlevere opplysninger på anmodning fra private uten at stønadsmottaker selv har samtykket, jf. personopplysningsloven § 8, jf. § 2 nr. 1. Taushetsplikten oppheves bare så langt samtykket gjelder.

6.5.6 Formkrav

Forespørsler fra andre forvaltningsorganer om å få utlevert opplysninger fra NAV skal være skriftlige. Besvarelsen fra NAV skal også være skriftlig. I situasjoner der NAV samarbeider med andre forvaltningsorganer og opplysninger må utveksles umiddelbart, kan informasjonsdeling skje muntlig. Opplysningene skal i slike tilfeller så snart som mulig nedtegnes i et notat som dateres, og det skal fremgå hvilket forvaltningsorgan opplysningene er gitt til, hjemmelen for utleveringen, hvorfor opplysningene er gitt og hva som er opplyst.

NAV har gjennomført NSMs anbefaling pkt 2.1 og 2.2, men ikke 2.3.

6.6 Finanstilsynet

6.6.1 Innledning; hvilke opplysninger har Finanstilsynet

Tilsyn med institusjoner

Etter finanstilsynsloven § 3 skal tilsynet se til at de institusjoner det har tilsyn med virker på hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov, forskrifter og med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Tilsynet skal granske regnskaper og andre oppgaver fra institusjonene og skal ellers gjøre de undersøkelser om deres stilling og virksomhet som tilsynet finner nødvendig. Institusjonene plikter når som helst å gi alle opplysninger tilsynet måtte kreve og la tilsynet få innsyn i eller utlevert dokumenter og datamaskiner. Hvis denne opplysningsplikten ikke oppfylles, kan foretakets tillits- og tjenestemenn pålegges opplysningsplikt.

Det er også gitt bestemmelser om opplysningsplikt i sektorregelverket, men disse er i all hovedsak overlappende med tilsynsloven.

Finanstilsynet har tilgang til all informasjon som gjelder institusjonenes forretningsvirksomhet også informasjon om institusjonenes kunder.

Tilsyn med verdipapirmarkedet

Etter verdipapirhandelloven har Finanstilsynet har tilsyn med overholdelsen av adferdsregler i verdipapirmarkedet (forbud mot innsidehandel, markedsmanipulasjon, regnskapsrapportering mv.). Det er også presisert at Finanstilsynet har tilsyn med verdipapirforetakenes overholdelse av lovens virksomhetsregler (krav til god forretningsskikk mv.).

Etter verdipapirhandelloven § 15-3 kan "enhver" pålegges å gi de opplysninger Finanstilsynet krever hvis tilsynet har mistanke om overtredelse av de nevnte reglene. Opplysningsplikten gjelder ikke opplysninger vedkommende ville vært forhindret fra å gi i straffesak. Plikten gjelder uten hinder av lovbestemt taushetsplikt som påhviler ligningsmyndigheter, andre skatte- og avgiftsmyndigheter og myndigheter som har som oppgave å overvåke offentlig regulering av ervervsvirksomhet.

Finanstilsynet har bl.a. tilgang til opplysninger om enkeltpersoners og foretaks transaksjoner i verdipapirmarkedet, herunder opplysninger fra verdipapirregisteret og skatteetaten.

6.6.2 Hva er omfattet av Finanstilsynets taushetsplikt

Etter finanstilsynsloven § 7 har Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer taushetsplikt overfor uvedkommende om det de får kjennskap til om "en kundes forhold" (kunder av institusjoner under tilsyn).

Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer har også taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 første og annet ledd første punktum som lyder:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:
1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter, samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Som personlige forhold regnes ikke fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige.»

6.6.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene

- **Skatteetaten**

Etter forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5 er taushetsplikten etter § 13 ikke til hinder for at Finanstilsynet gir andre forvaltningsorgan «opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og eller slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme [Finanstilsynets] oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningsgrunnlag».

Det er ikke gitt noe tilsvarende unntak fra taushetsplikten etter finanstilsynsloven (kunders forhold). Det følger imidlertid av forvaltningsloven § 13 at bl.a. § 13 b første ledd nr. 5 gjelder som utfyllende bestemmelse når taushetsplikt følger av annen lov.

Utlevering av taushetsbelagte opplysninger til skatteetaten (opplysninger skatteetaten ønsker fra tilsynet) vil neppe kunne være nødvendig for å fremme Finanstilsynets tilsynsoppgaver. Det kan imidlertid tenkes saker der Finanstilsynets har behov for opplysninger fra skattemyndigheten (forutsatt at opplysningene ikke er taushetsbelagt) og der innhenting av disse vil innebære at Skatteetaten gis taushetsbelagt informasjon.

Utlevering til de kontrolletatene som er nevnt[19], antas heller ikke å ville være nødvendig for å fremme [Finanstilsynets] tilsynsoppgaver. Allmenne hensyn kan imidlertid tilsi at opplysninger gis til de nevnte etatene som «kontrollmyndighet»:

6.6.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Når Finanstilsynet i sitt tilsynsarbeid får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131-134 terrorhandlinger (tidligere § 147a) eller straffeloven § 135 terrorfinansiering (tidligere § 147b) følger det av finanstilsynsloven § 6 at opplysninger om saken skal sendes ØKOKRIM.

Etter forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5 er taushetsplikten etter § 13 ikke til hinder for at Finanstilsynet anmelder gir opplysninger om lovbrudd eller vedkommende kontrollmyndighet når det finnes ønskelig av allmenne hensyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med Finanstilsynets oppgaver.

Finanstilsynets praksis for anmeldelser er i hovedsak knyttet til overtredelse av adferdsreglene i verdipapirmarkedet og har naturlig sammenheng med Finanstilsynets oppgaver. Finanstilsynet har begrenset tradisjon for å vurdere anmeldelse av foretak under tilsyn for overtredelser av regelverk som ikke hører inn under tilsynets forvaltningsområde.

Opplysninger til Skatteetaten, Tollvesenet og NAV kan være aktuelt særlig i saker som gjelder hvitvasking, betalingsforetak eller ulovlig virksomhet. Finanstilsynet vil også kunne gi opplysninger til Konkurransetilsynet i saker som gjelder for eksempel konkurransebegrensninger i finansmarkedet.

6.6.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private

Etter finanstilsynsloven § 7 gjelder taushetsplikten etter tilsynsloven og forvaltningsloven ikke overfor norsk børs, verdipapirregister eller oppgjørssentral for forhold som er nødvendige for utførelsen av disse institusjonenes lovbestemte oppgaver.

I tillegg har forvaltningsloven bestemmelser om unntak fra taushetsplikt overfor sakens parter mv. som det ikke redegjøres nærmere for her.

6.6.6 Formkrav

Det er ikke fastsatt formkrav for Finanstilsynets utlevering av taushetsbelagte opplysninger.

[19] Konkurransetilsynet, NAV, Arbeidstilsynet, Toll og Kemner.

6.7 Fiskeridirektoratet

6.7.1 Innledning; hvilke opplysninger har Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratets samfunnsoppdrag er å bidra til at det skapes verdier basert på de marine ressursene og de naturgitte fortrinnene en lang og produktiv kyst gir. Det skal blant annet legges til rette for at næringene kan drives lønnsomt, at akvakulturnæringen utvikles og drives med et akseptabelt miljøavtrykk, at sentrale fiskebestander er i god forfatning og at forvaltningen av kystsonen tar hensyn til utviklingsmulighetene for marine næringer.

Fiskeridirektoratet har opplysninger på mange nivå om fiskere, mottagere av fisk, aktører innen akvakultur og kystsoneforvaltning. Mye av informasjonen er innhentet via krav til søknad om ulike rettigheter i fiske og akvakultur, samt lovpålagte krav knyttet opp mot rapportering og kontroll til bruk i lønnsomhetsundersøkelser, undersøkelser om selve fisket og miljøundersøkelser. Informasjonen er lagret i enkeltdokument og i ulike databaseløsninger, herav kartløsninger.

Fiskeridirektoratet har de senere år jobbet mye for å gjøre etatens data mer tilgjengelig for offentlige organ og andre brukere. En oversikt over Fiskeridirektoratets data finnes på etatens internettside. Her fremgår det også de data som er unntatt fra offentlighet og lovhjemmel for unntak. http://www.fiskeridir.no/Statistikk/AApne-data .

6.7.2 Hva er omfattet av Fiskeridirektoratets taushetsplikt

Fiskeridirektoratets taushetsplikt fremgår av forvaltningsloven § 13. Alle unntak er hjemlet i forvaltningsloven, unntatt data fra elektronisk sporing og andre pålagte elektroniske rapporter fra havet. Her har Fiskeridirektoratet sin eneste særregel som er strengere enn forvaltningsloven, jf. forskrift av 11.mai 2010 nr. 681 om registre for lagring av elektroniske fangst- og aktivitetsdata fra fiske- og fangstfartøy § 4.

Som kommentar til det strenge regelverket kan nevnes at det ble etablert på slutten av 90-tallet i en tid der satellittovervåking ble vurdert som særlig inngripende. Dataene og kartverktøyet er svært etterspurt og de strenge hjemlene under press. Fiskeridirektoratet er derfor i prosess for å se om man kan få opphevet den strenge skjermingen av denne informasjonen.

6.7.3 Unntak fra taushetsplikt overfor andre kontrolletater

Fiskeridirektoratets adgang til å utlevere taushetsbelagte opplysninger til andre kontrolletater følger havressurslovas § 49 og akvakulturloven § 25 a. Med hjemmel i disse bestemmelsene vil Fiskeridirektoratet kunne gi alle de relevante kontrolletatene tilgang til sin informasjon for å bekjempe kriminalitet etter disse lovenes formål.

Av havresurslova § 49 første ledd følger det at Fiskeridirektoratet kan:
«gje andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt opplysningar som har naturleg samanheng med oppgåvene deira etter lova her.

I bestemmelsens annet ledd slås det fast at:
«Teieplikt for personell i andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt hindrar ikkje at dei gjev Fiskeri- og kystdepartementet1 eller Fiskeridirektoratet opplysningar som er nemnde i første ledd.»

Reglene er omhandlet i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) og det legges til grunn at det er et unntak fra taushetsplikten ved utveksling av opplysninger mellom kontrolletater. Første ledd gir personell i Nærings- og fiskeridepartementet[20] og personell i Fiskeridirektoratet lov til å gi andre kontrollstyresmakter, politi og påtalemakt kontrollopplysninger og lignende uten hinder av taushetsplikt. Kompetansen til å gi slike opplysninger er både etter første og annet ledd avgrenset til opplysninger som har naturlig sammenheng med oppgavene til Nærings- og fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet etter havressurslova. Bestemmelsen gir Nærings- og fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet rett til å gi slike opplysninger til andre kontrolletater, men det er ingen opplysningsplikt. Regelen gjør at f.eks. Kystvakten kan få nærmest alt Fiskeridirektoratet har til sin kontroll samt de seks fiskesalgslagene det de trenger for sin kontroll. Tilsvarende er det i forhold til utlevering til andre etater som toll, skatt, Mattilsynet, politiet, Barentswatch og Kystverket.

Når det gjelder informasjon som er underlagt forskrift av 11.mai 2010 nr. 681 om registre for lagring av elektroniske fangst- og aktivitetsdata fra fiske- og fangstfartøy, er det imidlertid kun de som fremgår av forskriftens § 4 som kan gis tilgang til slik informasjon.

Tilsvarende regel finnes i akvakulturloven § 25 bokstav a hvor det slås fast at tildelings- og tilsynsmyndigheter:
«etter denne loven kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til kontroll-, politi- eller påtalemyndigheter dersom avgivelsen har sammenheng med deres oppgaver etter loven.»

Tilsvarende slås det i annet ledd fast at:
«Taushetsplikt for andre kontroll-, politi- eller påtalemyndigheter hindrer ikke at disse gir tilsynsmyndigheter etter denne loven opplysninger som har naturlig sammenheng med deres oppgaver etter denne loven.»

I forarbeidene til lovendringen (Prop. 103 L) legges det til grunn at Fiskeridirektoratet har et tett samarbeid med flere andre tilsynsmyndigheter, som for eksempel toll-, skatte-, miljø- og vannressursmyndigheter samt Mattilsynet og politi- og påtalemyndigheter. Inspeksjoner og revisjoner avslører ofte brudd på regelverk som forvaltes av forskjellige sektormyndigheter, og det er da naturlig at tilsynsmyndighetene samarbeider bl.a. gjennom utveksling av informasjon. Fiskeridirektoratet har derfor hjemmel til å kunne motta taushetsbelagte opplysninger fra andre relevante tilsynsmyndigheter, slik de kan etter havressursloven. Bestemmelsen utvider adgangen som følger av unntakene i forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5, slik at kontrollmyndighet, politi og påtalemyndighet uten hinder av taushetsplikt kan gi tilsyns- og tildelingsmyndighetene etter akvakulturloven opplysninger som er relevante i deres virksomhet, og motsatt.

Når det gjelder i hvilke konkrete tilfeller opplysninger om enkeltbedrifter bør utveksles, vil det være naturlig å utveksle opplysninger om virksomheter hvor det er avdekket uregelmessigheter, eller hvor det er begrunnet mistanke om uregelmessigheter. Utgangspunktet er at kontrollopplysninger som står i sammenheng med akvakulturloven bør kunne utveksles. Informasjonen som utveksles kan likevel være innhentet med hjemmel i annet regelverk slik som i skatte- og tollregelverk, eller matregelverk.

Bestemmelsen innebærer ikke en plikt til å utveksle taushetsbelagte opplysninger, men den innebærer imidlertid en rett til å utveksle taushetsbelagte opplysninger som er relevante kontrollopplysninger. Det innebærer at de skal stå i naturlig sammenheng med akvakulturloven.

6.7.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Når det gjelder særlig skjermet informasjon om satellittsporing av fiskefartøy og rapportering fra havet vil forskrift om registre for lagring av elektroniske fangst- og aktivitetsdata fra fiske- og fangstfartøy, som nevnt over, hjemle at politiet får informasjon ved:

f) Utlevering kan skje til politiet eller påtalemyndigheten til bruk i straffesak.

For politiets analyse for å bekjempe kriminalitet har man imidlertid et problem med utlevering, dersom straffesak ikke er innledet mot konkret aktør.

6.7.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private

De seks fiskesalgslagene i Norge er private aktører (eies av fiskerne) som i tillegg til oppgaven med å omsette/megle fisk ivaretar forvaltningsansvar som en forlengelse av Fiskeridirektoratet jfr. fiskesalgslagsloven §§ 19 og 20.

I § 19 slås det fast at:
«Fiskesalgslag skal gje og ta imot dei opplysningene som Fiskeridirektoratet meiner er nødvendige for å gjennomføre kontroll etter lova her og havressurslova.»
For utveksling av opplysninger mellom kontrolletater legger § 20 til grunn at:
«Eit fiskesalslag kan utan hinder av teieplikta gje andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt opplysningar som har naturleg samanheng med oppgåvene deira etter lova her.
Teieplikta for personell i andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt hindrar ikkje at dei gjev fiskesalslaga opplysningar etter første ledd.»

6.7.6 Formkrav

Det er ikke oppstilt noen særskilte formkrav.

[20] Tidligere Fiskeri- og kystdepartementet

6.8 Statens innkrevingssentral

6.8.1 Innledning; hvilke opplysninger har Statens innkrevingssentral

Statens innkrevingssentral (SI) krever inn de krav den i lov eller av departementet er pålagt å innkreve. En fullstendig oversikt finnes i forskrift til SI-loven (SI-forskriften § 1).

SI har dermed opplysninger om et stort antall krav som påhviler en person eller et selskap, herunder krav som er ilagt av kontroll- og tilsynsmyndigheter. Visse krav eller grunnlag for krav kan være av særlig personlig eller sensitiv karakter, slik som erstatningskrav, regresskrav fra Kontoret for voldsoffererstatning eller krav ilagt i straffesak.

For å kreve inn krav henter SI inn personopplysninger (adresse, fødselsnummer, navn mv.) og lignende opplysninger om selskap.

SI har særnamsmyndighet, som innebærer at SI selv kan inndrive kravet med tvangsmidler. I den forbindelse har SI hjemmel i blant annet SI-loven § 5 med videre henvisninger til ligningsloven og tvangsloven til å hente inn opplysninger om en persons inntekts- og formuesforhold fra personen selv og tredjepersoner. Eksempler på dette kan være kontoopplysninger fra bank og VPS, forsikrede gjenstander fra forsikringsselskap, opplysninger fra Folkeregisteret, Motorvognregisteret, Småbåtregisteret og fra andre offentlige etater som Skatteetaten og NAV.

Statens innkrevingssentral innhenter også de samme opplysningene på vegne av andre namsmyndigheter. SI har i tillegg en oversikt over alle namsmenns avholdte utleggsforretninger i en utleggsdatabase (UB).

I saker der SI krever inn straffekrav eller andre krav ilagt i straffesaker kan SI også ha eller få opplysninger om formuesgoder i politiets besittelse, opplysninger om undersøkelser eller opplysninger om andre tiltak som er gjort for å sikre krav eller bringe formuesforhold på det rene.

SI kan også ha opplysninger om helse og andre personlige og/eller sensitive forhold, i de tilfeller hvor personer sender inn dette som dokumentasjon i forbindelse med søknad/klage.

6.8.2 Hva er omfattet av Statens innkrevingssentrals taushetsplikt

Regler om SIs taushetsplikt er i forvaltningsloven § 13.

For SI som særnamsmann gjelder taushetspliktsregelen i tvangsfullbyrdelsesloven § 2-6, jf. domstolloven § 63 bokstav a. Bestemmelsen har samme ordlyd som forvaltningsloven § 13. Bestemmelsen viser også til forvaltningsloven §§ 13 – 13 bokstav e.

Det at en person er registrert hos SI innebærer at personen har eller har hatt et klientforhold. Dette innebærer at SI har taushetsplikt om alle opplysninger, for ikke å røpe klientforholdet. SIs taushetsplikt er derfor ikke begrenset til økonomiske opplysninger og opplysninger om helse og andre lignende forhold, men omfatter selv vanlige opplysninger om navn, adresse mv.

I de sakene der opplysningene gjelder juridiske personer, kommer ikke alternativet «noens personlige forhold» i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 til anvendelse. SI besitter i liten grad informasjon som kan omfattes av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2, men har taushetsplikt også i slike tilfeller.

6.8.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletatene

Der SI krever inn krav på vegne av en kontrolletat er etaten part i saken og har ordinært partsinnsyn. Foruten dette er det to unntak i forvaltningsloven § 13 b første ledd som er sentrale.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes for å oppnå det formål de er gitt eller innhentet for, de kan bl.a. brukes i forbindelse med saksforberedelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll (forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2).

Regelen innebærer at taushetsbelagte opplysninger kan brukes i alle ledd av en ordinær saksbehandling.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes i forbindelse med statistisk bearbeiding, utrednings- og planleggingsoppgaver eller i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll med forvaltningen (forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4). Det sentrale her er at bestemmelsen åpner for å gi taushetsbelagte opplysninger ut i forbindelse med revisjon og kontroll med forvaltningen. Bestemmelsen vil gjelde all kontroll som står i forbindelse med SI sitt arbeide.

Bestemmelsene innebærer at SI vil kunne gi ut taushetsbelagte opplysninger i den grad det er nødvendig for gjennomføring av revisjon og kontroll med forvaltningen. Dette dersom kontrollorganene har hjemmel i lov til å gjennomføre kontroll.

6.8.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Ansatte ved SI har som utgangspunkt taushetsplikt overfor politiet, jf. forvaltningsloven § 13. Men SI har ikke taushetsplikt overfor de som er part i saken (forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 1). Påtalemyndigheten (politiet) vil være part i de sakene som gjelder innkreving av krav i straffesak. SI kan derfor gi opplysninger til politiet i disse sakene.

Politiet tar ofte kontakt med SI og vil ha opplysninger om utestående krav mot en person. Dersom skyldner har krav i straffesak, kan SI opplyse om disse. SI får til tider henvendelser fra politiet som ønsker opplysninger om andre krav skyldner har. Man kan ikke se at noen av unntakene i forvaltningsloven åpner for at SI kan opplyse politiet om andre krav som skyldner har.

Taushetsplikten er dessuten ikke til hinder for at opplysningene brukes for å oppnå det formål de er gitt for (forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2). I dette ligger det at taushetsplikten ikke vil være til hinder for at SI og politiet utveksler opplysninger der vi samarbeider om løsningen av en sak som opplysningene er innhentet for.

SI har en del uoppgjorte straffekrav mot kriminelle. Noen av disse skyldnerne forsøker å unndra midler for å unngå at SI senere tar utlegg til sikring av straffekravene. De overfører f.eks. formue til ektefelle eller andre familiemedlemmer slik at ektefellen framstår som eier. Dersom skyldner er reell eier, kan SI ta utlegg i dem etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-1, jf. dekningsloven § 2-2.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at SI anmelder eller gir opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet (forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6).

6.8.5 Unntak fra taushetsplikt overfor private

SI har ikke taushetsplikt overfor private som er part i saken eller dem opplysningene direkte gjelder, jf. forvaltningsloven §§ 13 b første ledd nr.1 og 13 a nr.1. Etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-19 har også «alle som har en rett som blir berørt» en rett til å undersøke namsboken og dokumenter som angår saken. Det vil eksempelvis gjelde en medeier av et formuesgode SI har tatt utleggspant i.

Enhver kan også kreve innsyn i de opplysningene SI har lagret elektronisk om vedkommende, jf. SI-loven § 5 fjerde ledd.

Taushetsbelagte opplysninger om private kan gis ut til andre dersom personen det gjelder samtykker, til verger i saken, dersom opplysningene er alminnelig kjent eller dersom det gjelder innsyn i et benådningsvedtak, jf. §§ 13 a nr.1 og 3-4.

6.8.6 Formkrav

Det er ingen spesielle krav til utforming av henvendelser om innsyn i opplysninger.

6.9 Politiet

6.9.1 Innledning; hvilke opplysninger har politiet

Politiets oppgave er å bekjempe kriminalitet, samt å skape trygghet for befolkningen. I tillegg har politiet flere service- og bistandsfunksjoner.

Kriminalitetsbekjempelse skjer i to spor; det ene handler om å forebygge kriminelle handlinger og det andre retter seg mot etterforsking og straffeforfølgning av begått kriminalitet.

Politiet har i alt 19 sentrale registre der det er lagret ulike typer informasjon. Som eksempler nevnes straffesaksregisteret, kriminaletterretningsregisteret (Indicia) og DNA-registeret.

Videre innhenter og mottar politiet en mengde informasjon under etterforsking av straffesaker. Opplysninger kan innhentes gjennom åpne kilder, overleveres frivillig, innhentes ved bruk av tvangsmidler eller gjennom avhør. Politiet kan i denne sammenheng også innhente informasjon fra kontroll- og tilsynsetater.

Det fører for langt å gi en typeoversikt over informasjon politiet besitter, men av sentral betydning er informasjon om tidligere eller pågående straffeforfølgelse, mottatte tips og overskuddsinformasjon fra saker som er eller har vært under etterforsking. ØKOKRIM ved Enheten for finansiell etterretning (EFE) mottar dessuten informasjon om mistenkelige transaksjoner fra banker og andre rapporteringspliktige.

6.9.2 Hva omfattes av politiets taushetsplikt

Politiet og påtalemyndighetens taushetsplikt er regulert i politiregisterloven kapittel 6, samt i utfyllende bestemmelser i politiregisterforskriften (prf.) del 3. Men i den enkelte straffesak skal behandling av opplysninger skje i samsvar med bestemmelsene i straffeprosessloven, jf. politiregisterloven § 5. I den grad straffeprosessloven har særskilte regler om taushetsplikt i straffesak vil disse dermed gå foran politiregisterlovens generelle bestemmelser[21].

Utgangspunktet om taushetsplikt følger av politiregisterloven § 23 som lyder:

«Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om
1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår.»

Begrepet «noens personlige forhold» favner her videre enn i forvaltningsloven § 13, omhandlet ovenfor. Begrepet omfatter bl.a. fødested, fødselsdato, personnummer, yrke, bopel og arbeidssted. Hvorvidt man er anmeldt, eller hvem som er anmelder, er også ansett som et personlig forhold.

Politiet kan dele informasjon tre ulike sammenhenger:

- Informasjonsdeling som et ledd i behandling, herunder straffesaksbehandling
- Informasjonsdeling for å forebygge eller avverge straffbare handlinger
- Informasjonsdeling i tredjemanns interesse, typisk andre forvaltningsorganer og kontrolletater

Adgangen til å dele informasjon er svært forskjellig i disse tre sammenhengene. Den videste adgangen til å dele informasjon er under etterforsking av straffesak. Den snevreste er i tredjemanns interesse. Her er det kun adgang til å utlevere fra et fåtalls registre, det er for eksempel ikke adgang til å utlevere fra etterretningsregistret når dette alene er begrunnet i forvaltningens egne gjøremål. I tillegg plikter politiet i visse situasjoner uoppfordret å dele informasjon med andre offentlige organer. Denne underretningsplikten er regulert i politiregisterloven kapitel 10.

[21] Se f.eks. straffeprosessloven kap.16 a om kommunikasjonskontroll.

I det følgende gjennomgås bare de unntaksbestemmelsene som er aktuelle for deling av informasjon med kontrolletatene og private i forbindelse med forebygging og bekjempelse av kriminalitet.

6.9.3 Unntak fra taushetsplikten overfor kontrolletatene

Politiet har vide hjemler for utlevering av opplysninger til andre kontrolletater. Utlevering etter disse bestemmelsene kan både skje av eget tiltak og etter anmodning.

- **Deling av opplysninger i politiets egen interesse**

Situasjoner der deling av informasjon er begrunnet i politiets egen interesse er regulert i politiregisterloven §§ 26 til 28. Disse bestemmelsene omfatter informasjonsdeling som ledd i pågående straffesak og for å forebygge eller avverge straffbare handlinger.

Til bruk i den enkelte straffesak, jf. § 26

Denne bestemmelsen er meget praktisk under behandling av straffesaker og åpner for at taushetsbelagt informasjon kan deles når dette er begrunnet i etterforsking av straffbare forhold, forberedelse og behandling av en straffesak samt ved gjennomføring og oppfølging av avgjørelsen.

Følgende eksempler belyser bruken av bestemmelsen:

➢ Under etterforsking av en sak om underslag, får politiet mistanke om at inntektene ikke er innberettet til Skatteetaten. Det anses aktuelt å etterforske også overtredelser av ligningsloven. Kan informasjon fra straffesaken deles med Skatteetaten?

👍 Politiet kan gi opplysninger om inntekt som ikke er oppgitt til beskatning til Skatteetaten for at det skal kunne treffes et ligningsvedtak som også kan legges til grunn ved vurderingen av dette straffbare forholdet.

➢ Under etterforsking av en bedragerisak får politiet mistanke om at vedkommende uberettiget også har mottatt ytelser fra NAV. Dette anses så alvorlig at man ønsker å vurdere om dette skal etterforskes som del av straffesaken. Kan opplysninger fra etterforskingen gis til NAV?

👍 Opplysninger fra straffesaken kan gis til NAV for å kunne innhente ytterligere opplysninger om deres behandling av saken.

For å avverge et lovbrudd, jf. § 27 første ledd jf. prf § 9-2

For å bruke denne bestemmelsen må man ha konkret og troverdig informasjon som tilsier at et lovbrudd vil bli begått, at utførelsen kommer innen forholdsvis kort tid og at utlevering av opplysningen er nødvendig for å kunne avverge den straffbare handlingen.

➢ Politiet har fått et konkret tips om ulovlig innførsel av varer. Kan denne informasjonen deles med Tollvesenet?

👍 Opplysningen kan deles for at man skal kunne stoppe/avverge innførselen.

➢ I kommunikasjonskontroll av A kommer det fram opplysninger om at B og C planlegger et ran mot et NAV-kontor. Det fremkommer ikke når det skal gjennomføres eller hvem som skal delta. Kan opplysninger deles med NAV?

👍 For kommunikasjonskontroll i straffesak gjelder det særregler i straffeprosessloven kapittel 16a. I dette tilfellet kan man benytte seg av straffeprosessloven § 216 i, bokstav f – avverge en straffbar handling som kan medføre frihetsstraff. Avveiningen er om man her er innenfor begrepet "avverge". Man har et navngitt objekt, men mangler tid og gjerningsmenn. Man kan likevel trolig varsle det aktuelle objektet slik at de kan iverksette avvergende tiltak.

For å forebygge lovbrudd, jf. § 27 andre ledd nr. 1 jf. prf § 9-3

Denne bestemmelsen tar sikte på situasjoner der det er holdepunkter for at lovbrudd vil bli begått. Den ligner slikt sett på situasjonen beskrevet i punktet over, men situasjonen trenger her ikke være like akutt som i foregående ledd. Det stilles mindre strenge krav for deling av taushetsbelagt informasjon med offentlige organer, enn med private.

➢ I et beslag fra en bedragerisak fremkommer det at A og B planlegger organiserte skatteunndragelser for en rekke personer ved å innberette uriktige opplysninger. Til gjennomføringen skal de få hjelp av en revisor C. kan Skatteetaten varsles?

Politiregisterloven § 27 gir politiet adgang til å dele opplysninger med andre for å forebygge lovbrudd. I dette tilfellet spiller det mindre rolle om det er avverging eller forebygging, ettersom opplysningen deles med en offentlig etat.

Ved informasjonsdeling i både avvergede og forebyggende øyemed må det foretas en forholdsmessighetsvurdering, jf. § 27 tredje ledd, før informasjon evt. kan deles. Dette betyr at man må foreta en vurdering av hvor sikre holdepunkter man har for at lovbrudd av en viss alvorlighet vil bli begått, og om det er grunn til å tro at utlevering av opplysningene vil bidra til at lovbruddet ikke vil bli begått – holdt opp mot hvor sensitive opplysningene er, samt risikoen for videre spredning av opplysningene.

Som ledd i kriminalitetsforebyggende samarbeid, jf. § 27 fjerde ledd, jf. prf § 9-3 tredje ledd

Etter denne bestemmelsen kan politiet dele informasjon med andre offentlige organer i etablerte samarbeidsfora der formålet er å forebygge kriminalitet. Forskjellen fra andre ledd er at formålet ikke nødvendigvis må være å forebygge konkrete lovbrudd. Opplysninger som kan utleveres etter denne bestemmelsen kan være knyttet både til enkeltpersoner og miljøer, eller de kan være av mer politistrategisk art. Men forholdsmessighetsvurderingen i tredje ledd gjelder fortsatt.

➢ Politiet deltar i et etablert samarbeid for å forebygge ungdomskriminalitet. Kan informasjon om enkeltpersoner kriminelle forhold deles med barnevernet og skole?

Informasjon kan deles dersom formålet er å forebygge kriminalitet.

For å kunne ivareta utøvelse av ordenstjeneste og bistandsfunksjoner, jf. § 28 jf. prf § 9-4

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til offentlige organer og private i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av ordenstjenesten og politiets service- og bistandsfunksjon

- **Deling av opplysninger i mottakerorganets interesse**

Deling av taushetsbelagt informasjon med andre offentlige etater kan også skje når dette er i mottakerorganets interesse. Dette er regulert i politiregisterloven § 30:

Dersom det er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov

Dersom det er nødvendig for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte

Eksempler på hvem det kan utleveres opplysninger til og hvilke kategorier opplysninger som kan utleveres etter denne bestemmelsen, er gitt i prf. § 9-6. Av denne bestemmelsen følger bl.a. at opplysninger kan utleveres til skatteetaten for skatte- og avgiftsmessige formål, toll- og avgiftsetaten for toll- og avgiftsmessige formål, Statens innkrevingssentral til bruk i innkrevingsvirksomheten og i forbindelse med innhenting og videreformidling av opplysninger til andre namsmyndigheter og arbeids- og velferdsforvaltningen, herunder NAV, i forbindelse med ivaretakelsen av oppgaver etter deres lovgivning.

I tillegg til kravet om forholdsmessighet som angitt ovenfor, gjelder det i disse tilfellene også et nødvendighetskrav. I følge forskriften er det sentrale ved denne vurderingen hvorvidt mottakerorganet vil settes i stand til å treffe en riktigere eller bedre begrunnet avgjørelse, eller utføre en mer effektiv og hensiktsmessig tjeneste enn om det ikke hadde mottatt opplysningene. Nødvendighetskravet gjør det også påkrevd med en vurdering av hvilken og hvor mye informasjon som skal utleveres. Mottakerorganet må derfor tydeliggjøre hva informasjonen skal brukes til. I motsatt fall risikerer man å utlevere mer eller mindre informasjon enn det som behøves.

Bestemmelsen kan illustreres ved følgende eksempler:

➢ Næringsetaten i kommunen ønsker opplysninger om en person har begått straffbare handlinger knyttet til rus og bedrageri. De skal bruke opplysningen for å saksbehandle en søknad om serveringsbevilling.

👍 Dette er opplysninger som vil kunne deles da de nødvendige for at næringsetaten skal kunne fatte sitt vedtak.

➢ Ved gjennomgang av beslag i en bedragerisak fremkommer det i mail mellom A og B at A har kjøpt en legeerklæring som medfører at A mottar urettmessig stønad fra NAV. I beslaget fremkommer navnet på aktuell lege og hvordan A har gått frem for å oppnå den urettmessige stønaden. Samtidig som han har mottatt denne stønaden har A jobbet fulltid som ansatt, dog ikke på papiret, i en bedrift.

👍 Både NAV og Skatteetaten vil kunne varsles om dette etter politiregisterloven § 30. (Ettersom det dreier seg om mulige straffbare forhold vil lovens §§ 26 og 27 også kunne være aktuelle.)

Vilkåret om å hindre at virksomhet blir utøvd på uforsvarlig måte vil særlig være oppfylt dersom samfunns- og sikkerhetsmessige hensyn tilsier at informasjon deles.

- **Utlån av saksdokumenter**

Offentlige organer kan etter begjæring få utlånt saksdokumentene i en straffesak, jf. politiregisterforskriften § 27-2 annet ledd. En slik begjæring skal normalt etterkommes dersom der er nødvendig for at det offentlige organet som ber om dem, skal få gjort sine oppgaver etter lov eller instruks. Offentlig organer har ingen absolutt rett på slike opplysninger.

6.9.4 Unntak fra taushetsplikten overfor private

Deling av informasjon med private når dette skjer i politiets egen interesse, er på samme måte som ovenfor offentlige, regulert i politiregisterloven §§ 26-28. Politiet kan således gi opplysninger også til private dersom dette er begrunnet i behandling av straffesak, dersom det skjer for å avverge et straffbart forhold, eller for å forebygge kriminalitet. Ved deling av informasjon i forebyggende øyemed gjelder det imidlertid et strengere krav når informasjon deles med private: Deling av taushetsbelagt informasjon må i slike tilfeller være strengt nødvendig for å forebygge lovbruddet, jf. § 27 annet ledd nr 2.

Følgende eksempler illustrerer bruken av bestemmelsen:

👍 Politiet kan gi informasjon til banker og andre finansinstitusjoner for å innhente kontoutskrifter mv til bruk i straffesak, jf. § 26

👍 Politiet kan gi informasjon fra etterforsking som har

avdekket planlagt utroskap til en privat arbeidsgiver for å hindre en utro tjener fra å begå lovbruddet, jf. § 27 første ledd

Det er ingen tilsvarende særregel som § 27 fjerde ledd for utlevering av opplysninger til private i kriminalitetsforebyggende samarbeidsfora. Skal man samarbeide med private i slike fora, må hjemmel for utlevering finnes i § 27 andre ledd nr 2.

Utlevering i privates egen interesse er særskilt regulert i politiregisterloven § 31. På samme måte som ved utlevering til offentlige organers i deres interesse kan informasjon deles:

Dersom det er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov eller

Dersom det er nødvendig for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte

Med «private» menes her alle som ikke faller inn under begrepet «offentlige organer» i § 30. Politiregisterforskriften § 9-7 gir en oversikt over hvem det som eksempel kan utleveres opplysninger til. Bestemmelsen nevner bl.a. banker, forsikringsselskaper, arbeidsgiver og vaktselskaper. Den sentrale begrensingen er at det kun er til de lovpålagte oppgavene de private utfører det kan utleveres opplysninger. Kravet om nødvendighet og forholdsmessighet gjelder dessuten også. Eksempel på lovpålagte oppgaver for f. eks et forsikringsselskap vil være utredning av forsikringsbedragerier, eller kartlegging av ansvar for skadetilfeller.

Politiet kan utlevere opplysninger om pågående bedragerietterforsking til et forsikringsselskap for at forsikringsselskapet skal kunne ta nødvendige forholdsregler ift. videre kundeforhold ol.

Politiet kan utlevere opplysninger til et forsikringsselskap i saker som dreier seg om trafikkulykker, promillesaker, branner (regress mot produsent) tyverier, m.fl.

Politiet kan utlevere opplysninger til et privat vaktselskap dersom politiet har opplysninger om at en deres ansatte eller en søker har kriminelt rulleblad for å unngå av vedkommende blir ansatt.

- **Særskilt om straffesaksdokumenter**

Det foreligger to særskilte alternativer for informasjonsdeling i forhold til opplysninger fra straffesak for private aktører. Det først er en utskrift av sakens dokumenter etter politiregisterfortskriftens § 27-1 1. ledd hvor den private enten er part eller har «rettslig interesse» i saken. Rettslig interesse i denne sammenheng vil normalt si at man skal bygge krav mot noen med utgangspunkt i saken, for eksempel regress krav for et forsikringsselskap. Det andre alternativet er at dersom man har «saklig grunn» kan man få innsyn eller utlånt saksdokument(er) i saken. Dette er en unntaksregel fra taushetsplikten og det er en kan regel. Det innebærer at det private ikke har en ubetinget rett til dette. Det må foretas en skjønnsvurdering som inneholder en interesseavveining mellom personvern hensyn på den en siden og det formål opplysningen(e) skal brukes til.

6.9.5 Formkrav

Forskriftens kapittel 11 oppstiller saksbehandlingsregler, herunder formkrav, for utlevering av opplysninger fra politiet.

- **Hvem treffer beslutning om utlevering?**

Av forskriften § 11-2 følger at beslutning om utlevering som ledd i forebyggende virksomhet, jf. § 27 annet ledd, og til offentlige og private i deres interesse, jf. §§ 30 og 31, skal treffes av behandlingsansvarlige.

For alle politiets registre er det bestemt at Kripos v/ retts- og påtaleenheten er behandlingsansvarlig, med unntak av hvitvaskingsregisteret (ASK) og politiets utlendingsregister (Utsys) der henholdsvis ØKOKRIM og Politiets utlendingsenhet er behandlingsansvarlige. Adgangen til å utlevere informasjon fra registre der Kripos er behandlingsansvarlig, er delegert til politidistriktene. Anmodning om utlevering av informasjon skal derfor rettes til vedkommende politidistrikt.

Når utlevering av opplysninger skjer for å avverge et straffbart forhold, jf. § 27 første ledd, eller som ledd i behandlingen av straffesak, jf. § 26, er det den enkelte tjenestemann som selv treffer beslutning om utlevering.

Hvem som treffer beslutningen ved deling av informasjon i samarbeidsfora, jf. § 27 fjerde ledd, er ikke regulert. Sett hen til at bestemmelsen er gitt for å fremme og lette politiets samarbeid med andre etater, legges det til grunn at beslutningsmyndighet her må ligge til den enkelte tjenestemann som deltar i samarbeidet.

Beslutning om utskrift, utlån eller gjennomsyn av straffesaksdokumenter tas av den behandlingsansvarlige på det sted hvor opplysningene oppbevares. Det vil si påtalemyndigheten på stedet dokumentene oppbevares.

- **Formkrav**

Når opplysninger utleveres til offentlige organer og private i deres interesse, jf. §§ 30 og 31, skal dette skje skriftlig, med mindre kravet om skriftlighet vil hindre formålet med utleveringen, jf. forskriften § 11-3.

Utenfor straffesak gjelder det krav til notoritet. Dette innebærer at det skal nedtegnes hva slags type informasjon som er utlevert, hvem opplysningene er utlevert til, det rettslige grunnlaget for utleveringen og årsaken til utlevering, jf politiregisterloven § 11-4. Dersom en utlevering er gjort muntlig skal det så snart det er mulig nedtegnes de samme opplysningene, som om utleveringen hadde vært gjort skriftlig.

Utenfor straffesak gjelder det krav til notoritet. Dette innebærer at det skal nedtegnes hva slags type informasjon som er utlevert, hvem opplysningene er utlevert til, det rettslige grunnlaget for utleveringen og årsaken til utlevering.

Når utlevering skjer som ledd i kriminalitetsforebyggende samarbeid kan opplysninger altså utveksles muntlig, men det må være notoritet for hvilke opplysninger som er utlevert, til hvem osv.

Krav om notoritet gjelder ikke ved utlevering av informasjon som ledd i den enkelte straffesak, jf. § 26.

7. Oversikt over regelverket for finansforetak

7.1 Hvilke opplysninger har finansnæringen

Finansnæringen innehar en oversikt over kundedata, kontoforhold, kredittopplysninger, innskudd/uttak, forsikringsforhold som kundene har hos finansinstitusjonene, herunder skadehistorikk og avtalehistorikk. Informasjonen blir etterspurt i forbindelse med etterforsking hos politiet, namsmann (beslag i bankkonto), hvitvaskingssaker, terrorfinansiering, informasjon om saknede personer, skatt- og momsunderslag, organisert kriminalitet, falske takster, nettsvindel, stjålne bankkort, skimming av minibanker, samt videoovervåking/bilder fra spesifikke hendelser.

7.2 Hva er omfattet av finansnæringens taushetsplikt

Som utgangspunkt har finansnæringen og dens ansatte en generell taushetsplikt med mindre det foreligger en lovpålagt opplysningsplikt. Hensynet bak taushetspliktreglene er å beskytte kundene forhindre misbruk av kundeopplysninger samt ivareta det overordnede hensyn til allmennhetens tillit til den enkelte institusjon og finansmarkedet som helhet.

Taushetsplikten er nedfelt i lovgivningen og i det interne regelverket hos finansinstitusjonene. Taushetsplikten blir strengt håndtert. Taushetsplikten må også ivaretas i forbindelse med utveksling av informasjon, f.eks. bruk av sikker mail.

Bestemmelser i lovgivningen hvoretter en banks eller forsikringsselskaps tillits- og tjenestemenn og revisorer har taushetsplikt «om det som de i stillings medfør får kjennskap til om bankens eller bankkundes eller annen banks eller dens bankkundes forhold, hvis de ikke etter denne eller annen lov har plikt til å gi opplysninger» (tilsvarende for forsikringsselskapers ansatte).

Næringens taushetsplikt følger av en rekke lover, herunder;
- Verdipapirhandelloven § 10-9
- Verdipapiregisterloven § 8-1

Finansforetakslovens § 9-6 vil fra 1.januar 2016 regulere ansatte i finansforetaks taushetsplikt. Bestemmelsen erstatter tilsvarende bestemmelser i forretningsbankloven, sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven (som alle tre oppheves i sin helhet) og bestemmelsen om taushetsplikt i forsikringsvirksomhetsloven som delvis oppheves og erstattes av ny lov.

7.3 Unntak fra taushetsplikt overfor kontrolletater

Finansnæringen har flere unntak fra taushetsplikten overfor offentlige kontrolletater. De fleste av disse bestemmelsene er å finne i særlovgivningen til de aktuelle kontrolletatene.

7.3.1 Skatteetaten

Av ligningsloven § 5-3 følger det at finansforetak har plikt til å gi opplysninger om innskuddskonti og lånekonti til Skatteetaten. Ligningsloven § 6-2 pålegger enhver tredjepart etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens ligning.

Merverdiavgiftsloven § 16-2 slår fast at enhver tredjepart plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens avgiftsplikt.

Følgende eksempel til illustrasjon:

➢ Rapporteringspliktig iht. hvitvaskingsloven avdekker mistanke om massiv svart omsetning i et AS, og det er et betydelig beløp innestående på kontoen. Kan Rapporteringspliktige underrette Skatt/kemner om dette, for ev. utlegg for forfalte krav?

Rapporteringspliktiges har i dette tilfellet kun hjemmel til å innrapportere til ØKOKRIM iht. hvitvaskingsloven § 18, jf. § 20. EFE kan imidlertid fryse transaksjonen og sikre midlene for senere behandling hos Skatt/Kemner.

7.3.2 Tollvesenet

I henhold til tolloven § 13-12 kan tollvesenet innhente taushetsbelagte opplysninger til bruk for sitt kontrollarbeid. Om nødvendig kan det kreves hjelp av politiet til å få utlevert regnskapsmateriale, bøker, dokumenter, varer mv, jf. tolloven 13-4 andre ledd.

7.3.3 Konkurransetilsynet

Ifølge konkurranseloven § 24 er Konkurransetilsynet tildelt en generalfullmakt til å innhente nødvendige opplysninger. Dette omfatter også privat sektor, herunder finansinstitusjoner.

7.3.4 Finanstilsynet

Finanstilsynet er på samme måte tildelt en generalfullmakt med hjemmel i finanstilsynsloven § 4 nr. 3.

7.3.5 NAV

Folketrygdloven 21-4 slår fast at NAV kan innhente opplysninger fra finansinstitusjoner, herunder fra forsikringsselskaper. Dette gjelder opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Eksempelvis kan det innhentes opplysninger vedrørende disposisjonsrett til medlemmets konto/konti, opplysninger fra bedriftens og nevnte personers konto/konti som kan bidra til å avklare mistanken om trygdemisbruk. Adgangen til å innhente opplysninger omfatter også opplysninger om tredjepersons konto/konti.

I folketrygdloven § 21-4 bokstav b første ledd er ikke forsikringsselskapets eller pensjonskassens adgang til å oversende opplysninger begrenset utover at opplysningene må ha sammenheng med at kunden vil kunne oppnå urettmessige utbetalinger fra NAV. Opplysninger av relevans for NAV, vil først og fremst være opplysninger relatert til helse, arbeid eller inntekt som forsikringsselskaper eller pensjonskasser har mottatt, og som det er grunn til å anta vil kunne få betydning for personens rett til eksempelvis yrkesskadeerstatning, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, sykepenger eller dagpenger.

7.3.6 Datatilsynet

I personopplysningsloven § 42 jf. § 44 heter det at Datatilsynet og Personvernnemnda kan kreve de opplysninger de trenger for å gjennomføre sine tilsynsoppgaver uten hinder av taushetsplikten. Dette gjelder også ovenfor finansinstitusjoner.

7.3.7 Utenriksdepartementet

Det skal sendes melding til Utenriksdepartementet dersom et finansforetak iverksetter frys av aktiva tilhørende en kunde som er underlagt sanksjoner etter egen forskrift.

7.4 Unntak fra taushetsplikt overfor politiet

Ansatte i finansnæringen har plikt til å forklare seg overfor politiet uavhengig av taushetsplikten. Normalt er det en forutsetning at det er åpnet etterforsking, men dersom sterke allmenne hensyn tilsier det, gjelder forklaringsplikten selv om det ikke er åpnet etterforsking. Det vises til straffeprosessloven § 230 annet ledd.

Der finansinstitusjonene har en mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling, så skal den rapporteringspliktige (finansinstitusjonen) av eget tiltak oversende melding om mistenkelig transaksjon (MTR) til ØKOKRIM/EFE, jf. hvitvaskingsloven § 18.

7.5 Unntak fra taushetsplikt overfor andre finansforetak

Hvitvaskingsloven § 20 gir hjemmel for at finansinstitusjoner og forsikringsselskaper uten hinder av taushetsplikt kan utveksle nødvendige kundeopplysninger seg i mellom når det anses nødvendig for å gjennomføre undersøkelser etter § 17.

Finansforetakslovens § 16-2 hjemler en rett for et finansforetak til i særlige tilfeller og i henhold til styrevedtak, å gi et annet finansforetak opplysninger som foretaket har mottatt under utøvelsen av sin virksomhet for å avdekke eller motvirke økonomisk kriminalitet eller annen alvorlig kriminalitet.

Samme lov § 13-21 hjemler adgang for foretak som yter betalingstjenester til å utveksle seg imellom transaksjonsopplysninger og annen betalingsinformasjon når dette er nødvendig for å sikre forebygging, etterforsking eller avsløring av betalingsbedragerier.

7.6 Formkrav

I de lovhjemlene som regulerer finansnæringens taushetsplikt, er det ikke oppstilt formkrav for utlevering av taushetsbelagte opplysninger. I praksis er det lagt til grunn at alle forespørsler, enten de kommer fra politiet eller andre myndigheter, må være skriftlige, begrunnet og signert av riktig bemyndiget. Forespørselen bør inneholde henvisning til de lovbestemmelser som hjemler adgangen til å innhente opplysningene. Det vektlegges at begjæringene må være dekkende og sikre at samtlige lovkrav blir fulgt. Videre er det også et viktig moment at det benyttes sikre kommunikasjonskanaler, så som kryptert e-post.

Etter hvitvaskingsreglene kan rapporteringspliktige utveksle informasjon om rapporterte saker til ØKOKRIM / EFE. Øvrige myndigheter må vise til beslutning fra retten, utleveringspålegg etter straffeprosessuelle regler eller andre hjemler i lovgivningen for å få opplysninger som ellers er regulert av taushetsplikt. Utfyllende informasjon i saker som andre rapporteringspliktige har rapportert til ØKOKRIM /EFE, kan ikke utleveres med henvisning til hvitvaskingsreglene.

Forsikringsnæringen og NAV har utarbeidet rutiner for informasjonsutveksling med grunnlag i den aktuelle lovhjemmelen.

Boken er trykket av Wittusen & Jensen

1. opplag

Alle bilder og illustrasjoner er fra Shutterstock
dersom annet ikke er nevnt.

For arbeidet med denne veilederen ble det nedsatt en arbeidsgruppe [1] bestående av:

- **Hanne Kristiansen,** Direktoratet for Arbeidstilsynet
- **Marianne Dybå Gansmo,** Skattedirektoratet
- **Mireille Werring,** Skattedirektoratet
- **Bjørg Saksæther,** NAV
- **Anders Bjarne Flekke,** Toll- og avgiftsdirektoratet
- **Jan Saghaug, Kemneren,** Oslo kommune
- **Jan Daniel Juniszewski,** Finans Norge
- **Rune Vidar Bråthen,** Kripos
- **Idar Smedsrud,** Romerike politidistrikt
- **Trond Simensen,** Politidirektoratet
- **Andreas Meeg-Bentzen,** Oslo politidistrikt
- **Tor-Geir Myhrer,** politihøgskolen
- **Mona D. Ransedokken,** ØKOKRIM
- **Trond Eirik Schea,** ØKOKRIM
- **Torbjørn Hagerup Nagelhus,** ØKOKRIM (sekretær)
- **Anne Mette Wadman,** ØKOKRIM (leder)

For å sikre et bredt tilfang av informasjon til gruppens arbeid, ble det også innhentet bidrag til veilederen fra:

- **Fiskeridirektoratet**
- **Statens Innkrevingssentral**
- **Finanstilsynet**

[1] Arbeidsgruppen har hatt noen utskiftninger underveis i arbeidet og etatene har også stilt med ekstra ressurspersoner til arbeidet.

ØKOKRIMs skriftserie nr. 21
Layout: Gunhild Nygaard Hafsahl, ØKOKRIM

ØKOKRIM – den sentrale enhet for etterforsking og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

Postadresse: Pb. 8193 Dep, N-0034 OSLO
Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2 B, N-0164 OSLO

Telefon sentralbord: 23 29 10 00
Tipstelefon/desken: 23 29 11 00
Telefaks: 23 29 10 01

E-post: post.okokrim@politiet.no / desken@okokrim.no
Nettside: www.okokrim.no